ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

תפארת אדם
להחפץ חיים זצ"ל

לשון הקודש ואידיש

598

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשנ"ט לפ"ק

קונטרס
תפארת אדם

הנה אף שבספרנו נדחי ישראל פכ"ו כבר בארנו דיני הקפת פאת הראש והזקן עי"ש אמנם מפני שבקונטרס הזה יבואר באריכות גודל הזהירות שצריך לאיש הישראלי להיות בזה וגודל השכר שיהיה לע"ל עבור זה ולהיפך גודל העונש ח"ו ע"כ חזרנו והעתקנו איזה קצת דינים שיש בענין זה וגם באיזה דברים שאנשים נכשלים כדי שיהיה הקונטרס שלם.

א אסור להעביר שער הזקן ולא אסרה התורה אלא בתער שנאמר ולא תשחית את פאת זקנך דבר שהוא משחית וזהו תער והמעבירו בתער עובר בחמשה לאוין שיש בו ה' פאות אבל במספרים אפילו בעין תער דהיינו סמוך לבשרו לא אסרה התורה ומ"מ נזהרין כשמסתפרין במספרים שיעשה הגילוח בהחלק העליון מן המספרים ולא בתחתון שאם יעשה בתחתון לבד הוי כתער, וכ"ז מצד הדין אבל באמת נכון ליזהר אפילו במספרים כי כתבו המקובלים שבזה עוקר צנורות הקדושה מלמעלה ובפרט במדינותינו שהעולם נהגו *) ליזהר בזה בודאי אין להתיר והוא בכל דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור שא"א רשאי להתיר בפניהם וביותר כהיום שנהגו הרבה מפריצי עמנו לפרוץ לאוין אלו לגמרי דהיינו בהשחתת התער מצוה רבה לכלל ישראל להתחזק בזה ושלא להקטין הזקן אפילו במספרים דהיינו להראות לפני הכל שהמצות שצותה התורה להצטיין בהם האיש יהודי חביב אצלנו ואין אנו מתביישין בהם ח"ו. [וכעין זה איתא בברכות י"א משל למה הדבר דומה לאחד שאומרים לו זקנך מגודל אמר להם יהיה כנגד המשחיתים ופירש בתוספות רבינו יהודה (שנדפס מחדש) שהכונה שזה שאלו מפני מה הוא מגודל כ"כ וזה השיבו מפני שבעלמא משחיתים אותו לגמרי ועוברים על לא תשחית וגו' לפיכך הגדלתי בהיפוך]:

ב פאות הזקן הם חמשה ורבו בהם הדעות לפיכך ירא שמים יצא את כולם ולא יעביר תער על זקנו

---

*) ומה שנהגו אבותינו ואבות אבותינו במדינותינו להחמיר בזה מפני שראו שאם ננהוג כולנו להעביר הזקן במספרים ואין שיעור לדבר שזה יקטינו מעט וזה הרבה עד שלא ישאר לו כ"א שרשי השער מצוי מאד שבהמשך הזמן יבואו הרבה אנשים לידי גילוח ע"כ הנהיגו שלא להניף ברזל על הזקן כלל וגם אפשר שחששו לדברי המקובלים שהחמירו בזה.

הגם אין אונזער ספר נדחי ישראל פרק כ"ו האבין מיר שוין לאנג ארום גירעט די דינים פון א בארד מיט פיאות נאר וייל אין דעם קונטרס וועט ארום גישמועסט ווערין דאס גרויסקייט פון דעם ענין וויא גרויס דער שכר איז ד.ר וואס איז ניט עובר אויף דעם איסור אונ פאר קערט וויא גרויס דער עונש איז דער וואס איז עובר על כן האבין מיר שוין איבער גימזרט די דינים אויך אונ אפולע זאכין וואס די וועלט ווערט נכשל כדי עס זאל זיין א גאנצע זאך:

א מען טאר ניט אראפ נעמען די בארד אונ די תורה האט מער ניט גיאסערט נאר מיט א גאל מעסער אבער מיט א שערעלע אפילו גוט אפ שערען לעבין לייב האט די תורה ניט גיאסערט. אונ דער וואס נעמט אראפ מיט א גאל מעסער איז ער עובר אויף פינף לאוין פון דער תורה. נאר אפילו מיט א שעריל טאר מען ניט מיט דעם אונטערשטין זייט אליין וואריום דאס איז גלייך וויא א גאל מעסער בזקא מיט דעם איבערשטין זייט פון שעריל. אונ דאס איז אלץ מצד הדין אבער באמת בארף זיך א יוד היטין אפילו מיט א שערעלע ניט אן צוא רירען די בארד ווארין די מקובלים שרייבין אז דער מיט רייסט ער אויס אויבין די צנורות פון קדושה. אונ בפרט אין אונזערע מדינות וואס דער כלל יודין היט זיך אין דעם איז ע"פ דין אויך ניט אזוי רעכט אונ ביותר היינטיגע צייט אז די קלי הדעת (היינו די וואס האבין אין בארצין קיין פונק אידישקייט ניט) האבין אנגעהויבין אויף צוא ברעכין די לאוין אין גאנצין זייא גאלין מיט א גאל מעסער אונ באיי זיי איז גאר דער לאו הפקר איז א מצוה רבה באיי דעם כלל אידען צוא ווייזין אז באיי זיי איז חביב דעם איבערשטינס פאר זאג אונ רירען ניט אן די בארד אפילו מיט א שערעלע:

ב ארום די בארד איז ארום גירעט אין דין ניער

אפולע

וקנו כלל ואפילו על שפה העליונה או תחת הגרון :

ג ויעל פאות הראש יש ג"ב לאו בתורה והוא מה שכתוב לא תקיפו פאת ראשכם וי"א דפאות הראש אסור מן התורה אפילו במספרים כעין תער דהיינו סמוך לבשרו. ושיעור הפאה מבנגד שער שעל פדחתו וע"י למטה מן האוזן מקום שהלחי התחתון יוצא ומתפרד שם וכל רוחב מקום זה לא תגע בו יד מצד שהוא בכלל פאות הראש ומשם ולמטה מתחלת פאת הזקן. ובעו"ה מצוי שמעבירין את הפאות [וביותר ע"י המאשינקע שהוציא היצה"ר מחדש] עד סמוך לבשרן ממש ואין משיירין כלל ויש בזה חשש דאורייתא וכנ"ל והיה להם לשייר עכ"פ קצת מן הקצה וביותר מזה יש מהבחורים שבעת שהספר מספר ראשו הוא מגלח לו השער שאצל אזנו לצד הפנים והוא מחמת שטועין שחושבין שפאת הראש נקרא רק מה שאנו קורין פאה ולא כן הוא כאשר כתבנו והוא לאו גמור דאורייתא לד"ה וגם זה הלאו הוא אפילו על הניקף וע"כ אפילו אם המספר הוא עכו"ם יש לישראל להזהירו שלא יגע בו כלל במקום ההוא, וגם במרחץ מותר להפסיק את המספר שלא יגלח במקום ההוא אם יהיו דבריו נשמעין לו ובמבואר בא"ח סימן פ"ד דכדי לאפרושי מאיסורא מותר אפילו במרחץ ע"ש :

ד אחד המקיף פאת הראש ואחד הניקף ואחד המשחית פאת הזקן או הנשחת חייבין אלא שהניקף כיון שאינו עושה מעשה אינו לוקה אא"כ מטה ראשו או זקנו אליו להקיפו אבל איסורא איכא אע"פ שאינו מסייע כלל לפיכך אסור להיות ניקף ונשחת אפילו ע"י עו"ג ואפילו אינו מסייע כלל כגון שאינו מטה את עצמו אליו כלל. ופשוט דאם הוא מקיף פאת ראשו או משחית פאת זקנו ע"י ישראל עובר עוד על לאו דלפני עור לא תתן מכשול שעל ידו עובר המגלחו בלאוין דאורייתא וכנ"ל. ומותר ישראל להקיף את פאת ראש העו"ג ולהשחית את פאת זקנו כיון שאינו מוזהר העו"ג בזה כלל :

ה והנה יש אנשים שמפתה אותם היצר לגלח הזקן במקום הלחיים ולהשאיר השער למטה במקום הסנטר ונקרא זה המקום שבולת הזקן וחושבין בנפשם שבזה יצאו ידי שמים אבל באמת טעות הוא שגם באופן זה שמגלח הלחיים משני הצדדים לא גרע מן ההשבון

אפילו איז דער וואס איז אירא שמים בארף זיך היטן ניט אן רירן מיט א נ ל מיקער אפלו דיא ווינקעס אדער אונטערין האלז וואָרום אנקיבע זיינען מחמיר אונ זאגין אז דיא בארד ציט זיך אין איינעם אונטערין האלז אויך :

ג אויף דיא פאות פון דעם קאפ איז אויך דא צלאו מן התורה. אז מען טאר זיי ניט אראפ נעמען אין גאנצין, פאה פון קאפ הייסט ביז אונטערין אויער. דעם ארט וואו עס הייבט זיך אן דער אונטערשטער באק. היינטיגע צייטין איז בעוונותינו הרבים איינגעפירט גוואָרן באיי פיל אידען אראב צוא נעמען דיא פאות אין גאנצען. ניט איבערלאזענדיג אפילו עמוואס. אונ דאס טאר מען ניט, אנדערע בחורים לאזען זיך אב גאלען דיא האר וואס זיין אויער צום געזיכט צוא. נייל זיי מיינען, אז פאה הייסט נור דאס וואס מיר רופען פאה. דאס איז אבער א טעות וויא מיר האבין ערקלערט אונ דאס איז איין אכטער לאו מן התורה וועלכער ליגט אי אויף דעם שערער אי אויף דעם געשערטען. אונ אז דער שערער איז אנכרי מוז מען איהם אנזאגין ער זאל דעם ארט ניט אנרירען. אין מרחץ מעג מען אויך אב האלטען דעם שערער ער זאל דא ניט מעיקען אונ דאס גלייכין דיא בארד טאר מען זיך אויך ניט לאזין אב גאלין אפילו דורך אנכרי :

ד דיא עבירה פון אב גאלען דיא בארד אונ פון אראב נעמען דיא פאות ליגט סיי אויף דעם וואס מהוט אונ סיי אויף דעם וואס לאזט עס זיך טוהן אבער מלקות קומט נור דעם וואס טהוט דיא עבירה בידים אונ דער וואס לאזט זיך אראב נעהמען דעם בארד אונ פיאות איז נאר חייב מלקות ווען ער האט זיך צוא געבויגין צום גאלער בשעת ער האט אים גיגאלט, נור איין איסור איז דא אויף אלע אופנים אויף אים אויך. חוץ דעם איז ער עובר אויף איין לאו פון דער תורה לפני עור לא תתן מכשול דער פירין איז דוא טארבט ניט מכשיל זיין דעם אנדערין מיט איין עבירה אונ דא דער מיט וואס ער לאזט זיך אב גאלין (אפילו ער הייבט זיך ניט צום גאלער) איז ער דאך מכשיל דעם גאלער מיט איין עבירה, איד מעג אפ גאלין אנכרי דאס בארד אונ אראב נעמען די פאות :

ה פאראן מענשין וואס דער יצה"ר רעט זייא איין אפ גאלען דיא בארד אין דעם ארט פון דיא באקין אונ לאזין מער ניט אשפיציגע בערדעלע אונ זיי מיינען אז דער מיט האבין זייא שוין יוצא גיוועזן אבער דאס

אין

החשבון רק לאו אחד ועובר עכ"פ על ארבעה לאוין כדמוכח בגמרא ופוסקים:

ו ודע עוד דאפילו אם ע"י עיכוב הנילוח יגיע לו הפסד גדול בממון כגון שבבית אדוניו שהוא עובד אצלו הוא מגלח פאת זקנו ואם לא יעשה כמעשהו יסלקהו ממשמרתו עבור זה אפ"ה אסור לעבור על איסור זה וכמו שנפסק ביו"ד סימן קנ"ז דמחוייב ליתן כל אשר לו ולא לעבור על לאו דאורייתא:

ז הנה לעיל בריש ס"א כתבנו דבמדינתנו יש ליזהר מלהקטינו אפילו במספרים. ומ"מ אם אינו יכול לכוף את יצרו בשלימות או במקום הרחק שנזדמן בין רקים ופוחזים שעושין לו כמה נגישות עבור זה וכה"ג טוב יותר להקטינו במספרים שבזה עכ"פ אינו עובר בלאו וכנ"ל אבל לא לגלחו בתער אפילו ע"י עכו"ם וכנ"ל:

ח אם רואה איזה איש שגבר עליו יצרו והופקר אצלו הלאו דגלוח ואינו יכול להעבירו מזה נכון ליעצו שיספר במספרים ויצילו בזה מחמשה לאוין:

פ"א בו יבואר סיבת האנשים המתרשלים להשמר מלהכשל בהקפת פאת הראש והזקן.

הנה איסור הקפת פאת הראש והזקן עד כה היה ידוע ומפורסם לכל איש ישראל בקטן כגדול ואפילו לתינוקות של בית רבן המתחילים ללמוד בסדר ויקרא היה ידוע שיש ע"ז צווי ה' בפרשת אמור לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך ולא נמצא אפילו אחד באלף שיעבור על לאו זה הן נשואים הן בחורים [וזכורני כשהיה נשבע איש יהודי היה נשבע בפאת ראשו וזקנו] וא"כ יש להפליא מאד על כה נעשה כהיום הפקר בעו"ה אצל הרבה מצעירי עמנו הבחורים ובאיזה מקומות בעיירות הגדולות גם אצל איזה נשואים וכמי שלא בא ע"ז שום צווי ה' מעולם ח"ו. ואומר לנפשי שלעון הזה שהורגל בעו"ה יש כמה סיבות אך הסיבות הראשיים הם שבעה וסימנו נ'ח'י'ל'ה'י'ם נ'שואין ח'סרון ידיעה י'פוי ל'ענ ה'פקר י'אוש מ'גלח. ונבארם אחת לאחת. א) יש שהושש שאם יתגדל זקנו יחזיקוהו לבחור שבא בימים ויתרחקו מלהתחתן עמו ובאמת זהו טעות מעיקרו כי קודם שנוצר האדם כבר הוכן לו

זיווגו

איז א טעות ווארום אויף ד' באקין אליין אויב מיא גאלט אפ פון בידע זייטין איז פאראן פיר לאוין:

ו און אפילו דורך דעם וואס ער וועט ניט גאלין דיא בארד וועט ער האבין גרויס היזק אין געלט דהיינו באיי דעם וואס ער דינט אין געשעפט גאלט ער דיא בארד און אויב ער וועט ניט טאהן וויא ער וועט ער אים אפ זאגען פון דער שטעל פון דעסט וועגין טאר ער דיא בארד ניט גאלין ווארום אויף איין לאו פון דער תורה איז א מענטש מחוייב אוועק צוא געבין וואס ער האט און ניט עובר זיין:

ז אויבין האבין מיר געשריבין אז אין אונזערע מדינות דארף מען זיך היטען אפילו ניט צוא שערין דיא בארד מיט אשעריל דאס איז אויך ניט רעכט נאר פון דעסט וועגין אויב ער פאר שטייט באיי זיך אז ער קען זיין יצה"ר בשום אופן ניט ברעכין אדער ער איז צוא וויסין שרלאטאנעס וואס טוהן אים אן כל מיני נגישות צוא ליעב דעם וואס ער טראגט א בארד זאל ער צום ווייניגסטין אראפ נעמען מיט אשער אבער ח"ו מיט קיין גאל מעסער ניט אן רירין:

ח אויב ער זעט איין אנדער מענטשין וואס באיי אים איז הפקר געווארין דער לאו פון גאלין דאס בארד און ער קען אים דער פון ניט אראפ פירין איז א יושר ער זאל אים געבין איין עצה ער זאל בעסער שערין וועט ער אים דער מיט מציל זיין פון דיא פינף לאוין עכ"פ:

פרק א דאס איז דאך געוואוסט געווען דער איסור פון אראפ נעמען דיא בארד און פאות ביז היינטיגע צייט פאר אלע יודין אפילו קליינע קינדער וואס לערנין חומש האבין אויך געוואוסט אז עס שטייט אין דער תורה אין דער סדרה אמור לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך איז דער צייט מען טאר ניט אראפ גאלין דיא בארד און פיאות (און אפ שערין דיא גאנצע פאה אז עס זאל ניט בלייבין א ברעקיל איז אויך איין עבירה) און עס האט זיך ביז איצט ניט גיפונען אפילו איינער פון טויזנד זאל דאס עובר זיין און דער איבער איז אונז א גרויסער וואונדער וואס איז דיא מעשה היינט איז געווארין דיא עבירה הפקר באיי אנדערע מענטשין און ביותר באיי דיא יונגע מענטשין אקוראט ווי עס וואלט אויף דרויף ניט געווען קיין פאר זאג פון גאט ב"ה. האבין מיר באיי רעכינט אז עס איז אויף דרויף פאראן זיבין סיבות און דער סימן איז נחיל הים נשואין חסרון ידיעה יפוי לעג הפקר יאוש מגלח און מיר וועלין זיא בעזרת השם ריידין איינציג וויים. א) דיא ערשטע סיבה איז

נשואיו

זווגו וכמו שאחז"ל שארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני וכו' ולבד כ"ז הוא חסרון באמונה כי לפי מה שידוע מתורתנו הקדושה וכן מאמינים כל ישראל שהקב"ה הוא אל עולם ומשגיח על ברואיו להזמין להם כל צרכיהם וכן עניני הזווג וכדכתיב ומה' אשה לאיש היתכן שבשביל שהאדם מקיים מצותו שלא לגלח פאת זקנו יעכב מלהזמין לו האשה הראויה לו [אוי ואבוי למי שחושב כזאת על בורא עולם יתברך]. והנה כאשר נחקור היטב על עצם הסיבה נמצא שהדבר הוא בהפכו כי תחת שלא ימצא כ"כ חן ע"י זקנו בעיני אנשי בלי שם יתנהו ה' לחן ולחסד בעיני אנשים ישרים כי יראו הכל תומתו וישרו וירצו להתחתן דוקא עם איש כזה ומה שיראה לעיניו שמתרחקים ממנו איזה אנשים עבור זה שאינו מגלח זקנו בודאי הוא לטובתו כי אין ראוי להזדווג בהם וכמו שכתוב כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם והכוונה שע"י התדבקותו בהם יגרום לו לבסוף לשלוח ידו בעול כמותם ולכך מסבב הקב"ה שלא יפול בגורלם:

וגם עוד כמה סכלות נמצא בחשבון הזה מעיקרו שאף לפי דעתו שנוגע לו זה לזווגו הלא עליו לדעת שאף אחרי השגת זווגו צריך הוא לעזר מה' שתהא לו זווגו לנחת רוח ושיזמין להם פרנסתם ויזכו לבנים הגונים ושיראה טוב וחיים עם האשה אשר הוכיח לו ה' וא"כ הגע עצמך מי שיש לו שני עבדים אחד עובד אותו באמת ובתמים וכל דברי אדוניו יקרים הם אצלו וזהיר לקיימם והשני הוא בהפכו אינו חושש על דבריו כלל ונשכיל לדעת למי יחפוץ האדון יותר להיטיב הלא מובן לכל כי לעבדו הנאמן והסר למשמעתו יחפץ לאשרו ולהיטיב מעמדו כן בענין הזה האיש אשר מתחזק שלא לעבור על מצות השי"ת

ושם

גשואין דהיינו אין טייל געפינען זיך וואס ער קלערט אויב ער וועט די באָרד לאָזן וואקסן וועט מען אים האלטן פאר אין עלטערן אין יאָרן און מיא וועט מיט אים ניט וועלין מאכן קיין שידוך. נאר אין אמת איז דאס א טעות וואָרום דאס איז ידוע פון דער הייליגע גמרא אז דער מענטש ווערט באַיי שאפן ווערט פאר אים אָהן געבייט זיין זיווג, פערציג טעג פריער גייט ארויס איין בת קול און רופט אויס אז דעם מענטשינס טאכטער וועט גינומען ווערין צוא יענים מענטשין, און חוץ אַקעמען איז דאס איין פעלע אין אמונה מיר אלע יודין גלייבין וואס עס שטייט אין דער תורה אז גאט ב"ה איז דער משגיח פון דיא גאנצע וועלט אויף אלע ברואים און גרייט זייא אהן עסין און אלע זייערע באדערפעניש און גם זייער זיווג וויא עס שטייט אין פסוק ומה' אשה לאיש איז דער טייטש פון דעם איבערשטין ווערט אן געצייכנט דיא אשה זאל גינומען צוא דעם און דעם מענטשין היינט לאמיר זעהן ציא איז דאס מיגלאך צוא זאגין אז דורך דעם וואס א יוד וועט פאלגין דעם איבערשטינס מצות גיט צו גאלין די באָרד דער פאר וועט אים דער איבערשטער אויף האלטין און ניט צוא שיקין זיין זיווג ח"ו. (אוי ואבוי איז צוא דעם מענטשין וואס זאל דאס קלערין אין פ' (שבת אוף גאט ב"ה) נאר אין אמת אז מיא זאל גוט קלערין איז דיא זאך אקובאט פאר קערט דאס וואס עס ווערט אים פעלין אביסעלע חן פון דיא נידעריגע מארטין מענטשין דער פאר וועט אים דער איבערשטער געבין חן באיי איידעלע וואָרום זייא וועלין אלע זעהן אז ער איז איין ערנטלאכער מאן איינא שטים און [illegible] וועלין זיך וועלין מיט אים מתחתן זיין, און וואס ער זעהט אז עס איז פאראן מענטשין וואס דער ווייטערין זיך פון אים איבער זיין באָרד איז בודאי פון זיין טובה וועגין מיכט דם דער איבערשטער וואָרום עס איז ניט כדאי פאר אידם אזעלכע מענטשין. גם חוץ דעם איז זייער חשבון וואס זייא מיינען אז דורך דעם וואס ער טראגט די באָרד וועט אים שווער זיין צו אשידוך איז דאס אגרויסע גארישקייט וואָרום א מענטש באדארף וויסין אז אפילו ער וועט שוין קריגין זיין זיווג דארף ער שטענדיג האבין דעם איבערשטינס הילף ער זאל נחת האבין פון זיין זיווג און זייא זאלין האבין פרנסה און זיי זאלין זוכה זיין צוא גוטע קינדער א"כ למשל אז איינער האט צוויי באדינער איינער דינט אים באמת און דעם הארינס רייד איז באיי אידם טייער און ער פאלגט אלעס און דער אנדערער באדינער איז פאר קערט באיי אידם איז דעם הארינס רייד גאר ניט גיאכט היינט לאמיר פאר שטיין וועמען איז דער האר מער גוטער פריינד און וועמען וועט ער מער וועלין טאהן טובות מן הסתם דער וואס פאלגט אים. אזוי איז אין אונזער ענין אויך דר מענטש וואס ער שטארקט זיך ניט עובר זיין אויף דעם רצון השי"ת און ער האט איין בטחון אז גאט ב"ה קען ער געווים האבין אז ער

וועט

ושם בטחונו בה׳ בודאי יוכל לקוות לו שיזמין לו זווג הגון אשה משכלת ויראת אלהים ושתהיה לו לעזר כימי חייו (כמאמרם זכה עוזרתו) ושיזכו לדור ישרים וישמח בהם סביב לשלחנו משא״כ מי שאין שם בטחונו בה׳ וסר מדרך המצוה הלא לא ירצה ה׳ להיטיב אשר תחת אהבה וחן שקוה להשיג ע״י קישוט זקנו יהפך לו חלילה למרה ולענה לבסוף ע״י חסרון פרנסה ושארי סיבות המצויים ע״י שלא תהיה ברכת ה׳ שורה כתוכם ולפעמים יגיע שיתנודד למרחוק למצא טרף ביתו ואז לשמחה מה זו עושה. ובאמת כ״ז מבואר בכתבי הקודש שעבור שיתחזק לקיים מצות ה׳ זוכה לדור ישרים כתוב מפורש (תהלים קיב) אשרי איש ירא את ה׳ במצותיו חפץ מאד גבור בארץ יהיה זרעו (שלא יהיו חלושים) דור ישרים יבורך וגם זוכה שיהיה שמח בהם סביב לשלחנו ולא יצטרך להתנודד ולהתרחק מהם כתוב בתהלים קכ״ח אשרי כל ירא ה׳ ההולך בדרכיו וגו׳ אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך הנה כי כן יבורך גבר ירא ה׳. ומכלל הן אתה שומע לאו ח״ו. כלל הדברים צריך האדם לדעת שע״י קיום התורה לא יסובב לו ח״ו שום ריעותא ואם לפי עינו נראה לו שנסבב לו שום ריעותא ע״י קיומה ידע כי בודאי מזומן לפניו טובה יותר גדולה במקום אחר וכמו שכתוב כי לא ימנע טוב להולכים בתמים:

פ״ב בו יבואר המתרשלים מפני חסרון ידיעה.

ויש שנכשלין בעון הגדול הזה מפני חסרון ידיעה שאינם יודעים את חומר האיסור שאלו היה יודע שהוא לאו גמור מן התורה כמו אכילת חזיר לא היה

וועט אים צוא שיקין א זווג א גוטין א נוטע און א פרומע זיא וועט אים זיין צו הילף זינד ער וועט לעבין און זייא וועלין זוכה זיין צוא גוטע קינדער און דיא קינדער וועלין זיין באיי אים ארום זיין טיש און נים פאר וואגילט ווערין אבער דער וואס האט אבער נים קיין בטחון אן השי״ת און ער טרעט אפ פון דיא וועג פון דער תורה וועט איהם דער אייבערשטער נים וועלין מטיב זיין איז אן שטאט דעם חן וואס ער קלערט צוא קריגין דורך דעם וואס ער ם פט אראפ דיא בארד און דורך דעם באכט זיך אים אז ער וועט קריגין דעם בעסטין שידוך וועט זיך נאכדעם אום קערין דער שידוך צוא ביטערקייט עס וועט אים פעלין פרנסה אדער אנדערע סיבות ווארום דיא ברכה פון דעם אייבערשטין וועט נים רוען אויף זייא ממילא מאכט זיך אלע צרות ר״ל אין אפט מאל מאכט זיך דורך דעם וואס פעלט פרנסה מוז ער אוועק נייט זוכין פרנסה נים ער זעהט אן דיא ווייב און קינדער נים זיין הויז באיי וואס בלייבט יענצמאלט דיא אלטע פוצענעס. און דאס איז אלץ פסוקים אין תהלים (קאפיטל קיב) אשרי איש ירא את ה׳ במצותיו חפץ מאד גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך. איז דער טייטש וואהל איז דעם מענטשין וואס האט מורא פאר גאט ב״ה ער וויל זייער זיינע מצות איז ער דער פאר זוכה צוא קינדער גבורים נים קיין שלאפע און פון איהם וועט ארויס קומען גאנצע דורות פון פיינע רעכט פארטיגע מענטשין. גם שטייט אין תהלים (קכח) אשרי כל ירא ה׳ ההולך בדרכיו וגו׳ אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך הנה כי כן יבורך גבר ירא ה׳. איז דער טייטש וואהל איז דעם וואס האט מורא פאר גאט איז ער דער פאר זוכה אז דיא ווייב און קינדער זענען לעבין אים זייא ווערין נים פאר וואגילט איינע פון דיא אנדערע (חוץ וואס ער וועט זוכה זיין לעוה״ב זיין אין גאטס ב״ה מחיצה בגן עדן) און דער פון פאר שטייט מען וויא איז ח״ו פאר קערט דער וואס גייט נים אין גאטס וועג. דער כלל דארף א מענטש וויסין אז דורך דעם וואס ער וועט מקיים זיין די תורה וועט אים ח״ו נים ארויס קומען קיין שום רעה אדרבה נאט ב״ה וועט אויף אים באשיצין פון אלע שלעכטע סיבות און אפילו ווא עס ווייזט אים אין פלוק אויס אז עס איז אים ארויס גיקומען א רעה זאל ער וויסין גיווים אז דער פאר איז פאר אים אן גיגרייט א גרויסע טובה אין איין אנדער ארט און דאס איז א פסוק לא ימנע טוב להולכים בתמים. איז דער טייטש דער אייבערשטער פאר מיט נים קיין נוטץ פאר דעם וואס גייט מיט אים מיט תמימות דהיינו דער וואס פאר לאזט זיך אויף אים:

פרק ב עס איז פאראן א טייל מענטשין וואס זייא ווערין נכשל אין דעם גרויסין עון איבער

דעם וואס זייא פעלט ידיעה זייא ווייסין נים דיא הארבקייט פון דיא עבירה ווארום אז זיי וואלטין וויסין אז אויף דעם איז פאראן אלאו גמור פון דער תורה אקוראט ווי בשר חזיר וואלט ער זיך נים מפקיר זיין צוא

קונטרס תפארת אדם

היה מפקיר עצמו לעשות זאת כי הלא אכילת חזיר מי שהוא בכלל ישראל לא היה מתיר לעצמו בשום פנים בעולם וע"ב עליו לדעת כי לא נופל איסור זה מאכילת חזיר ואדרבה חמור ממנו באיזה סוגים. אחת כי שם על אכילת כזית אינו עובר רק על לאו אחד ובזה נמצא על השחתת פאת זקן חמשה לאוין ועל הקפת פאת הראש ג"ב שנים כמבואר בגמרא ופוסקים ואם המגלחו הוא איש ישראל עובר עוד בלאו דלפני עור לא תתן מכשול כמ"ש לעיל. שנית ידוע שיש נ"מ בין עובר עברה בצנעא או בפרהסיא וכל שהפרסום יותר גדול העבירה גדולה ומכופלת יותר ויותר כי לבד עצם העבירה נתוסף עליו עון חה"ש שמחלל ש"ש בפרהסיא ומודיע לכל שהוא אינו חושש לצווי הש"י ואין לך עבירה שיש בה פרסום כמותה דאף מי שעובר עבירה ברבים מ"מ כשילך מהם במקום אחר שוב אינו ניכר עונו כי הלא אינו חרות על מצחו משא"כ בזה בכל מקום שיושב והולך חטאתו נסרחת עמדו והרי הוא כהולך ומכריז בקול כי מורד אנכי בצווי מלכו של עולם וידוע שעון חה"ש גדול מאד מאד ואין מקיפין בחלול השם. והנה חז"ל אמרו על הפסוק ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון המושלים אלו המושלים ביצרם בואו חשבון בואו ונחשוב חשבונו של עולם *) הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה מזה יראה שצריך האדם להתבונן

*) היינו מי שהוא בר לבב צריך להתנהג בעניני עבודת הש"י כמו שמתנהגין העולם בעסקיהן כי הסוחר רואה תמיד אם חשבון ההוצאה יפול על העסק פחות מהריוח שהוא מרויח ממנו אז יתדבק בעסק הזה ואם הריוח הוא פחות מההוצאה אז יחדל עצמו מעסק ההוא ויניחנו אבל כל זה הוא שהריוח אינו אלא פ"א אבל אם הריוח הוא ריוח תמידי על כמה עשיריות שנים וההוצאה אינה אלא פ"א אז לא יניח העסק מידו אף שהריוח הוא קטן וכ"ש אם גם הריוח הוא ריוח גדול יתדבק בהעסק ההוא בכל לבו ולא יתרפה ממנו בשום אופן בעולם וזהו חשבון הפסד מצוה כנגד שכרה בשני סוגים. א) שההתגברות על היצר לתוציא ממון על המצוה או להטריח גופו בענין המצוה או להתגבר על היצר ולכבוש אותו מלעשות עברה [שזה ג"ב נחשב בכלל עושי מצוה כמו שאחז"ל] הוא רק לפי שעה ואלו השכר הקצוב לו עבור זה בעוה"ב הוא לאלפי שנים ריוח תמידי לנצח. ב) שהתפסד מהמצוה כנ"ל הוא מעט ואלו השכר הקצוב לו עבור זה בעוה"ב הוא ריוח גדול מאד כמאמרם באבות יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז. ויש ג"כ בהיפוך אם רואה הסוחר שהריוח וההוצאה יהיו שקולים והריוח אינה אלא פעם ראשונה וההוצאה עליה הוא בכל שנה ושנה הוצאה תמידית אז בודאי ימנע מעסק כזה ולא ירצה לדבר אודותיו כלל וכ"ש אם גם בפעם ראשונה ההפסד הוא יותר מהריוח אז יברח מן העסק כזה כמטחוי קשת וזהו חשבון שכר

צוא טאהן דאס ווארום לאזין מיר זעהן וואסער יהודי איז זיך מתיר צוא עסין חזיר אויף קיין אופן אין דער וועלט בדארף מען וויסן אז דיא עברה איז גיט קלענער פון יענע נאך אין אופנים איז דיא נאך הארבער דהיינו אויף חזיר אז מיא זאל עסין אכזית איז מען עובר איין לאו אונ אויף איין מאל אפ גאלין דיא בארד איז פאראן פינף לאוין אונ אז מיא נעמט אראפ דיא פיאות אויף אין גאנצין ביז אבקעקיל איז פאראן נאך צוויי לאוין אונ אויב דער אפ גאלער איז איוד איז ער נאך עובר חוץ דיא אלע לאוין נאך צלאו קומט אוים בס"ה אכט לאוין אונ נאך אזאך איז צווי עס איז באוואסט אז עס איז פאראן אחילוק צוא וויסן דער וואס טוהט איין עברה בצנעה דס הייסט קיינער הט דאס גיט גיזעהן אונ צוא וויסן דעם וואס טוהט בפרהסיא דאס הייסט פאר אלעסען אין דיא אויגן אונ וואס דער פירסום איז גרעסער איז דיא עברה גרעסער ווארום דורך דעם ווערט מבוזה דעם איבערשטינס כבוד קומט אויף אים צו זיף דער עון חילול השם ווארום ער איז מחלל דעם איבערשטינס כבוד בפרהסיא אונ ער איז מודיע אלעמען אז ער קוקט גיט אויף דעם איבערשטינס פאר זאג אונ עס איז גיט דא איין עברה וואס זאל זיין אזוי פיל פירסום וויא גאלין אבארד ווארום אנדערע עברות וויא ער טוהט איר אפ אונ ער גייט אוועק איז עס גיקאנציט אבער דאס וואו ער גייט וואו ער שטייט גייט מיט דיא עברה מיט אים אונ דאס איז אקובאט וויא ער גייט אונ שרייט אוים איך בין אמורד אין דעם צווי פון דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה אונ דאס איז באוואסט פאר אלעמען אז דער עון חילול השם איז זייער גרוס אונ מיא בארגט גיט פאר דעם עון מיא באצלט אוף דער וועלט. אונ דאס איז דאך ידוע וואס דיא גמרא זאגט אז די וואס ווילין גיוועלטיגין אויף דעם יצה"ר איז דיא עצה מיא זאל בארעכינען דעם היזק וואס מיא האט דורך דיא מצוה דהיינו צדקה אדער אגמילות חסד אנטקעגין דעם גרוסין שכר וואס מיא וועט האבין אייביג אויף יענער וועלט אונ מיא זאל בארעכענען דעם פאר דינסט וואס דער יצה"ר גיבאייעט פון דיא עברה אנטקעגין דעם גרוסין היזק וואס מיא וועט דער פון האבין אייביג אויף יענער וועלט

להתבונן בפעולותיו ולחשוב עד כמה יגיע ממנו הריוח וההפסד ולפי חשבונו יראה להתדבק בפעולה ההיא או לברוח ממנה, והנה כאשר נתבונן בגורל ההפסד שיגיע לארם לנצח ע"י העון הזה כשנעשה ח"ו מורגל בו הסמר שערות ראשינו ויברח ממנו כבורח מן האש כי מצוי שמגלח עצמו בכל שבוע [ולפעמים שני פעמים בשבוע] ויש עליו ה' לאוין וידוע שבכל העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד וכשהוא מתנהג כן כל השנה יש עליו מאתים וחמשים מקטרגים מזה העון בלבד ואם המגלחו הוא ישראל עובר עוד בחמשים לאוין כנ"ל וכשהוא מקיף ג"כ פאת ראשו יש עליו עוד הרבה מקטרגים וכשהוא מתנהג כן ח"ו כמה שנים מי יורע כמה אלפים מקטרגים יברא ע"י עונו וכל אחד מהם ממתין עליו לנקום נקמתו ממנו לאחר מותו וכמו שכתוב לפתח חטאת רובץ ופירש"י לפתח קברך חטאך שמור ופעמים הרבה יפעלו בקטרוגם בר"ה לקפח ממנו את חייו או שארי יסורים. והנה אחז"ל [ע"ז יט] כל העובר עברה אחת בעוה"ז מלפפתו והולכת לפניו וכו' ר' אלעזר אומר אף קשורה בו ככלב שנאמר וכו' וא"כ האיש שהרגיל עצמו בזה ונתקבץ לו עי"ז כמה מאות לאוין דאורייתא משנה אחת רעדה תאחוז נפשו בזכרו שכמה מאות מלאכי חבלה לבושין שחורין ומתעטפין שחורים יהיו רצין אחריו זה יאמר נבראתי ביום פלוני וזה יאמר נבראתי ביום פלוני ואח"כ יוגמר דינו שיהיו מלפפין אותו להוליכו לגיהנם מקום החושך והמר

עברה כנגד הפסדה הוא ג"כ בשני סוגים. א) שהעונג והשכר שחיצה"ר משביעו ע"י העברה הוא רק עונג קטן מאד ואלו היסורים שיכבול אפילו שעה אחת במדורת הגיהנם הוא נורא מאד ושקול כנגד יסורי איוב כל ימיו כמו שכתבו הסה"ק. ב) שהעונג שהיצה"ר משביעו ממנה הוא רק לפי שעה וההפסד שיגיע לו ע"י העברה הוא לעד כי אפילו לאחר שינקה ממנת בגיהנם מ"מ לבו יתמרמר עליו לנצח על מה בא לידי שטות כזה למרוד במלכו של עולם ובפרט בעת שיזכה לבסוף לקבל השכר עבור מצותיו ויראה גודל טובותיו של הקב"ה העודפות עליו זכור יזכור את פעולותיו המגונות שעשה בעוה"ז נגדו וישוח עליו נפשו כ"ז יחשוב האדם בעודו בחייו וטוב לו.

וועלט. דער פון פאר שטיין מיר אז דער מענטש דארף זיך באר׳עכענען אין זיינע אלע פעולות וואס ער טוהט און זעהן וויא פיהל קען זיין דער ריוח אדער היזק און נאך דעם חשבון וועט ער זעהן אדער בהעפטין זיך צוא דער פעולה אדער צוא אנטלויפין דער פון. היינט אז מיר וועלין נעמען באר׳עכענען דעם גרויסען אומגליק וואס דער מענטש וועט האבין אייביג דורך דעם עון אז ער וועט ווערין אין אים איינגעוויינט וועט זיך אונז שטעלין די האר פון קאפ און מיא וועט אנטלויפין פון אים אקוראט וויא פון פייער ווארום עס איז דער שטייגער דער וואס גאלט זיך איז לפחות איין מאל אין וואך (און אפט מאל צוויי מאל אין וואך) איז ער דאך עובר פאר די בארד אליין (חוץ די פאות) פינף לאוין און דאס איז דאך באוואוסט פון פרק אז דער וואס טוהט איין עבירה באשאפט ער תיכף פאר זיך א מקטרג היינט דא אז עס איז דא פינף לאוין איז פינף מקטרגים און אז ער פירט זיך אזוי א גאנצין יאר האט ער אויף זיך צוויי הונדערט פופציג מקטרגים און אויב זיין גאלער איז גיוועזן א יוד קומט אויף אים צו דורכן יאר נאך פופציג מקטרגים האט ער פון איין יאר דריי הונדערט מקטרגים אויף זיך און אויב ער נעמט נאך ארום די גאנצע פאות אויך קומט אים צו נאך כמה עונות און אויב חלילה ער פירט זיך אזוי כמה יארין ווער ווייסט ווי פיהל מקטרגים דער מענטש וועט באשאפען דורך זיינע עונות און איטליכער באזונדער ווארט אויף אים צו נעמען פון איהם נקמה נאכ׳ען טויט ווי עס שטייט אין דער תורה וואס גאט האט גיזאגט צו קין לפתח חטאת רבץ איז דער פייש לעבין מיר פון קבר ווארט דער מקטרג ווי מיא וועט אים ברענגען וועט ער זיך בארפין מיט אים רעכענען און כמה מאהל טרעפט אז מיט זייער קטרוג פועלין זיי אום ראש השנה אוועק נעמען פון אים זיין לעבין אדער ח"ו אנדערע יסורים. די גמרא זאגט אז דער מענטש טוהט איין עבירה אויף דער וועלט גייט זי זיך אהן אים זיא איז אהן אים אנגיבונדין וויא א כלב און זי פירט אים צום דין ער קען נישט אנטלויפין און די גמרא ברענגט אויף דעם בראיות פון פסוקים פון דער תורה היינט לאמיר זעהן דער מענטש וואס געוויינט זיך איין אגאנצין יאר אין דעם און עס ווערט אידם אויף גיקליבין דורך דעם ווי פיל הונדערט לאוין פון דער תורה בארף ער דאך צו ציטערט ווערין ער זאל זיך דער מאנען אז ווי פיהל הונדערט מלאכי חבלה זיי וועגען אן גיטאן אין שווארצין וועלין נאך אים גאך לופין דער וועט זאגן איך בין באשאפען גיווארין יענעם טאג און דער

ועט

והמר ושם ישפטו אותו [דהם עצמם שופטין ועונשין אותו כל אחד ואחד כפי מה שנגזר עליו מב"ד העליון וכמו שכתוב תיסרך רעתך ומשובותיך תוכיחוך] ומי יוכל לשער גודל היסורין והצרות שסובל אפילו על לאו אחד בגיהנם [כי אפילו כשהיו מענישין אותו בב"ד של מטה על לאו ל"ט מלקות היו צריכין לשום אותו אם יוכל לקבלם ולא ימות באמצע והמלקות של מלאכי חבלה בגיהנם בודאי יותר קשים ומרים מהם] ועאכ"ו על כמה מאות לאוין שעבר במשך איזה זמן ואז ינהום באחריתו ויתמה על נפשו איה היה שכלי איך הלכתי אחרי יצרי ולא התבוננתי על אחריתי שאני עתיד ליתן דין וחשבון על הכל ולא זכרתי את יוצרי שאצטרך לבוא אליו לסוף ימי ויתודה בעצמו אז על עונותיו וכמו שאחז"ל על הפסוק עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה מלמד שהרשע מתודה כשם שהמצורע מתודה ואומר אני פלוני בן פלוני עברתי עבירה פלונית במקום פלוני ביום פלוני בפני פלוני במעמד פלוני ופלוני וגם איתא שם שמצדיקים עליהם את דינם ואומרים לפניו רבש"ע יפה דנת יפה חייבת יפה זכית יפה חייבת יפה תקנת גיהנם לרשעים וג"ע לצדיקים אבל מה יועיל לו אז כי אין תשובה אלא מחיים וע"כ האיש המתבונן בכל זה צריך ליזהר מזה העון מאד ולא יסתכל על חבריו המפקירים את נפשם לירד לשאול עבור זה ואז אשרי וטוב לו:

פ"ג עוד מענין זה.

והנה ידוע שמי שעובר על ל"ת דאורייתא שיש בה מעשה פסול לעדות ולשבועה מן התורה משום שהוא רשע ונאמר אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס וכמה יתמרמר לב האדם בזכרו שעי"ז שמקיף פאת ראשו וזקנו פסלתו התורה לשום עדות ושבועה בעולם

וועט זאגין יענעם טאג אונ נאך דעם וועט נגמר ווערין זיין דין אז זייא זאלען איהם פירין אין גיהנם אין דעם פינצטערין ארט אין דעם ביטערין אונ דארטין וועלין זיי זיך מיט איהם משפטין וואדום ווי פיהל עונש עס ווערט נגזר בב"ד של מעלה אזוי פיל איז די עברה צליין שטרך פט איהם נאך דעם וויא עס שטייט אין פסוק תיסרך רעתך איז דער טייטש דיין איינינע רעה וועט דיר שטראפין אונ ווער קען כשער זיין די יסורים וואס ער וועט לייד[ין] אפילו פאר איין לאו אין גיהנם (כי אפילו בב"ד של מטה אז מיא האט פאר צייטין גישטראפט דער וואס איז עובר בזיון אויף אלאו ל"ט מלקות איז אויך גיוועזן זייער שטארקע מלקות מיא האט גיבראכט שאצין צייא וועט ער קענין דער האלטין אונ ניט שטארבין אונ דיא מלקות פון די מלאכי חבלה אין גיהנם איז בודאי אפילע הארבער אונ ביטערער פאר זיי) היינט זיכל שכן אז ער דארף ליידין פאר ווי פיל הונדערטע לאוין מיא גיט איהם מן השמים בזיונות אז ער טו ליידין פר אלע עונות, אונ יענצמאלט וועט ער נעבאך צליין ברומען פון יסורים אונ ער וועט זיך וואונדערין צליין אויף זיך וואו איז גיוועזן מיין שכל ווי בין איך נאך גיגאנגען נאך מיין יצה"ר אונ איך האב זיך ניט ברעכינט אויף מיין סוף אז איך וועל דאך דארפין אפ געבין דין וחשבון אויף צלין אונ איך האב זיך ניט דער מאנט אהן מיין באשעפער אז איך וועל דאך דארפען שטעהן צו איהם לבסוף. אונ ער וועט זיך צלין מתודה זיין דארטין אויף זיינע עבירות וויא דיא גמרא ברענגט ארויה פון א פסוק אז דר רשע אליין איז זיך דארטין מתודה אונ זאגט איך פלוני בן פלוני איך האב עובר גיוועזן די אונ די עבירה אין דעם אונ דעם ארט אין דעם אונ דעם טאג אונ דער אונ דער איז דער בייא יענצמאלט גיוועזן אונ זיי זאגען אויף זיך מצדיק דעם דין וואדום ווי זיי זעהן אזוי פיהל רחמנות האבען זיי אן גיטאכט מיט זייערע מעשים רעים זאגען זיי אויף זיך מצדיק דעם דין אונ זאגען דו האסט רעכטיג געמישפט דו האסט רעכטיג באשאפען איין ג"ע פר צדיקים אונ איין גיהנם פאר רשעים אבער וואס קען יענצמאלט העלפין תשובה העלפט מער ניט נאר לעבענדיגערהייט. על כן דער וואס איז איין פאר שטאנדיגער בארף זיך זייער היטין פון דעם עון אונ ניט קוקין אויף זיינע חברים עס נעמען אליין מפקיר זייער נפש, אונ יענצמאלט וועט אים גיווים גוט זיין:

פרק ג דאס איז דאך באוואוסט אז דער וואס איז עובר אויף איין לאו פון דער תורה איז ער

פסול צוא זאגין עדות אונ צוא א שבועה ווייל ער איז איין רשע אונ דיא תורה פאר זאגט אז מען זאל ניט נעמען קיין רשע פאר קיין עדות. היינט ווי פיל דארף דער מענטש קרעכצין אז ער זאל זיך דער מאנען אז דורך דעם וואס ער גאלט די פאר"ד האט איהם דיא תורה גיפאסילט צו קיין שום עדות ושבועה אונ ער איז אין כלל פון די כיתה רשעים. ווי פיהל דארף ער זיך

שראקן

בעולם והוא בכלל כת רשעים וכמה יסתער נפש האדם בזכרו ששם רשע עליו והלא אם יקראהו חבירו רשע אפילו בינו לב"ע שלא הגיע לו עי"ז שום בזיון אעפ"כ יורד עמו לחייו עבור זה וכ"ש בזה שגרם לעצמו שיקרא שמו רשע עבור זה וכמה כלמה וחרפה ישיגוהו לבסוף למעלה כשיתפרסם שמו זה הטוב לפני פמליא של מעלה לפני אלף אלפים ורבי רבבות מחנות קדושות כמו שכתבו הסה"ק שכל עניניו של האדם נכרזין ונתפרסמין למעלה לפני הכל וזהו כונת חז"ל באבות ואל תהי רשע בפני עצמך [פי' שאל תעשה דבר שתדע בעצמך שיקרא עליך שם רשע עבור זה] כי צריך לדעת כי מלכותא דשמיא הוא כעין מלכותא דארעא וכשם שבמלכותא דארעא נמצאו ג' כתי אנשים יש אנשים נכבדים אנשי מעלה הנקובים בשמותם לפני המלך מפני מעלת ערכם ויקר תפארת מעשיהם הרצויים לפני הוד מלכותו ויש אנשים בינונים שאין להם תואר כבוד אבל להיפך גם תואר גנות אין להם והם בכלל סתם אנשים מרוב העולם ויש עוד כת מאנשים גרועים שמרוב מעשיהם הרעים נתחזקו ונתפרסמו בשמם לגנאי שאף אחרי שיקבלו עונשם עבור חטאם נכתבין לזכרון לפני פקידי המשפט כי אנשי שחץ הם (פדראזאנער) ואינם זכאים לתת עליהם שום משרת כבוד ואין נאמנים לשום דבר הצריך נאמנות. כך בענין מלכות שמים נמצאו בישראל ג' כתי אנשים יש אנשים צדיקים אוהבי ה' בכל לבבם ונתפרסמו בשמם לתפארת עבור מעשיהם הטובים והקב"ה משתבח עמהם לפני פמליא שלו וכמ"ש עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר ויש אנשים בינונים עוסקים בדרך ארץ ונאמנים לה' ותורתו וכל חוק מדברי התורה יקר בעיניהם ונזהרים לקיימם והם אנשים מרוב העולם ואם כי נכשלין לפעמים באיזה חטא מפני השכחה והטרדא וכיו"ב מסיבות הזמן ויקבלו עונשם אבל עכ"פ אהובים ונכבדים הם בעיני מלכו של עולם ומזומנים הם אח"כ לקבל שכר עבודתם לעוה"ב וליהנות מזיו שכינתו ית' לנצח ואלה בשם אנשים חשובים יקראו. ויש כת

הגרועים

שראקין ווערין אז ער זאל זיך דער מאנען אז ער האט אויף זיך אנאמען רשע לאמיר זעהן אז דער אנדערער זאל איהם רופין רשע אפילו צו ווייסין זיך וואס קיינער האט ניט געהערט און דער פון ניט געהאט קיין שום בזיון וועט ער איהם זיין אשונא גמור און ער וועט איהם מאהן דער פר די גרעסטע היזיקות וכל שכן דא אז ער האט זיך אליין אנגעמאכט אויף זיך דעם נאמען רשע ווי פיל בארף אים פאר דריסין און ווי פיל חרפה און בושה וועט ער האבין לבסוף אויפין הימל אז עם וועט נתפרסם ווערין דער גוטער נאמען זיינער פאר פמליא של מעלה פאר כמה הונדערט טויזנד מלאכי השרת ווי צלגו ספרים שרייבין אז אלע ענינים דעם מענטשינס ווערט אוים גירופין אויבען פאר אלעמען ווארום דער מענטש דארף ווייסין אז אויבין פירט זיך ווי ביים מלכותא דארעא. אין איין מלוכה געפינט זיך דריי ערליי כתות מענטשין. פאראן מענטשין נכבדים הויכע פארטין וואס זייער נאמען און זייערע מעשים איז פאר שריבין בספר הזכרונות פארין מלך און פון זיי מאכט ער גרויסע לייט. די אנדערע כיתה איז מיטעלע מענטשין וואס זייא האבען ניט קיין הויכין נאמען ביים מלוכה אבער קיין מיאוסין נאמען אויך ניט און אזוי איז דאס רוב מענטשין. און פאראן נאך א כיתה פון זייער ניקעריגע מענטשין וואס מחמת זייערע שלעכטע מעשים זענען זיי מפורסם געווארין פר מיאוסע מענטשין דהיינו אפילו אז זיי האבין שוין אפ גינומען זייער שטראף מיט בזיונות און יסורים פון דעסט וועגין זענען זייא פאר שריבין אין דיא ביכער ביים מלוכה לזכרון אז זיי זענען ניט קיין לייט און זיי האבין אויף זיך איין נאמען (פאדריזאנער) און זיי זענען ניט זוכה צו קיין שום צין און מיא גלייבט זיי גיט צו קיין זאך. אזוי אין דעם אייבערשטינס מלוכה איז אויך אזוי געפינט זיך ביים יודין דריי כתות פאראן איין כיתה מענטשין צדיקים וואס זייא האבין האלט דעם אייבערשטן מיטן גאנצין הארצין און זיי ווערין מפורסם מיט זייער שיינעם נאמען דא אוף דער וועלט און אופין הימל זייער הויך און דער אייבערשטער בארימט זיך מיט זיי פאר אלע מלאכים ווי עס שטייט אין פסוק עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר איז דער טייץ דו ביסט מיין קנעכט מיט דיר טוא איך זיך בארימען. און פאראן מענטשין מיטעלע וואס זענען עוסק אין דרך ארץ פון דעסט וועגין פאלגין זייא דיא תורה און דעם אייבערשטינס ווארט איז ביא זיי טייער דאס איז דאס רוב וועלט דיא מענטשין זענען אויך גיליבט ביא הקב"ה און זייא וועלין אויך האבין דעם שכר פר זייער עבודה לעוה"ב און הנאה האבין פון דיא לעכטיגקייט פון דעם אייבערשטינס כבוד. און דיא מענטשין רופין זיך אויך

בשם

הגרועים הם המפקירים בזדון את מצות ה' לעבור עליהם בריש גלי ובשם רשעים נקראים ונרשמין בשם הזה לפני אלפי רבואות מלאכי השרת ובפני כל פמליא של מעלה שאף אחר שיקבל עונש הגדול בגיהנם עבור שהפקיר מצות ה' לעבור עליהם בזדון ונשאם נפש הלא ישאר לו שם הזה לכלמת נצח. וכ"ז מרומז בכתוב במלאכי (ג') ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע וגו' כי הנה היום בא בוער כתנור וגו' ולהט אותם היום הבא אשר לא יעזוב להם שרש וענף וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה וגו' ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם וגו'. ובמה יבוש ויכלם בעצמו אשר בשביל הגאוה שעה קלה של יופי וכבוד מדומה שלא רצה להחליק מחבריו המכלים שאין דואגים לאחריתם יכתב עצמו לנצח בכתה של אנשי רשע מורדים במצות מלכו של עולם. ובכל זכות ועלוי שיזכו הנפשות הקרובים לה' באלפי שנים שם הזה יעולל בעפר קרנו כי אינו ראוי לזה שבין הפושעים ומורדים נמנה וכמה יתמרמר בעצמו על פתיותו שנפתה לעצת חבריו להוריש כבוד מדומה שעה קלה ולהיות נקלה עי"ז לעולם ולנצח נצחים. וכמה יבוש ויכלם האיש הזה בהעלות נשמתו למעלה ויראה נגד עיניו אלפי רבואות מלאכים קדושים אשר כל אחד גדלו כמה אלפים פרסאות וזיו אורו מבהיק עד אין שיעור וברוב גדלם וקדושתם הם נעים וחלים לעשות רצון יוצרם באימה ופחד והוא בריה קטנה שפלה אפלה מצא עזות בנפשו למרוד בריש גלי בכבוד מלכו של עולם לאמר אני איני חושש לדבריו אני ואבוי יהיה לנפשו כאשר ישאלו אותו הוי רשע איך העזת פניך לעבור על דברי מלכו של עולם איך לא זכרת כי בע"כ שוב תשוב ליתן דין וחשבון על מעשיך וכל הפעולות הרעות שעשית בעוה"ז כולם עומדים הכן להעיד עליו בעת הדין ואיתא בזוה"ק פ' נשא ת"ח כל איגון מלין דעביד בר נש בהאי עלמא כולהו זמינין וקיימי לאסהודי ביה ולא אתאבידו מניה ובשעתא דמפקי ליה לבי קברא כולהון מתעתדי ואזלי קמיה והלת כרוזי

בשם זנגשים השובים. אונ פאראן אדריטע כיתה וייער אנדעריגע דאס זענען דיא וואס זענען מפקיר בזדון דעם אייבערשטענס מצות אונ עובר זיין אויף זייא פאר צלעפטן אין די אויגן דער פאר רופט מען זיי אן מיט דעם נאמען רשעים אונ זייא ווערין פאר צייכענט מיט דעם נאמען פאר וויפיל צענדליגע טויזענדער מלאכי השרת אונ פאר גאנץ פמליא של מעלה. אונ אפילו אז ער וועט שוין מקבל זיין זיין עונש אין גיהנם דער פאר וואס ער האט מפקיר גיוועזן בזדון דעם אייבערשטענס מצות פאר צלעפטן אין דיא אויגן אבער דער טיטל פון זיין נאמען וואס ער האט אויף זיך אליין גיבראכט דהיינו דער נאמען רשע בלייבט איהם אויף אייביגע בזיונות. אונ וויא פיהל וועט זיך דער מענטש אליין שעמען אז פון וועגין אקליינע הנאה פון פאר נארטין כבוד וואס ער האט זיך ניט גיוואלט אפ טיילין פון זיינע נארישע חברים (וואס זייא קוקין ניט אויף זייער סוף) האט גורם גיוועזן ער זאל זיין פאר שריבין אויף אייביג צו וויסין די כיתה פון רשעים אונ מורדים אויף רבש"ע. אונ אין אלע גליקין וואס וועלין זוכה זיין זייא נפשות וואס זענען נאהנט צוא גאט אין טויזנדע יארין איז דער נאמען וועט דיא מענטשין אפ רוקין פון אלע גליקין אונ אראפ ווארפין זייא פון דער פון ווארום ער איז דער צוא ניט ראוי ער ווערט גיצייהלט צו וויסין די פושעים ומורדים. אונ וויא פיהל וועט ער זיך אליין קלעמען אז צוא ליב זיינע נארהייט וואס ער האט זיך גילאזין איבער רעדין צוא דיא עצה פון זיינע חברים דער פאר איז ער פאר שעמט אויף אייביגע אייביקייט. אונ ווי פיל וועט זיך דער מענטש שעמען בשעת זיין נשמה וועט ארויף גיין אויבין אונ ער וועט זעהן וויא פיל צענדליגע טויזנד הייליגע מלאכים וואס איטליכער איז גרויס וויא פיל טויזנדער מייל אונ זיין לעבטיקייט ליכטיג אן אשיעור אונ פון דעסט וועגין פוען זיי מיט גרויס אימה דעם אייבערשטענס רצון אונ ער וואס ער איז אקליינע בריה אפינצטערע אן גיטאן אין אשמיקיל פליש וואס ווערט ערד האט ער ביי זיך גיזונגען עזותקייט מורד צוא זיין אן דעם כבוד פון דעם בורא שמים וארץ אונ צוא זאגין זיך מיך הארט ניט פאר זיין פאר זאג אוי ואבוי וועט אים זיין בשעת מיא וועט אים פרעגין הוי רשע ווי האסטו מעיז פנים גיווען עובר צוא זיין אויף די רייד פון מלך העולם ווי האסטו זיך ניט דער מאנט אז דוא וועסט דאך מוזין קומען אפ געבין דין וחשבון אויף דיינע מעשים. אונ אלע וואס ער הט גיטאהן אויף דער וועלט שטייען אלע אן גיגרייט עדות צוא זאגין אויף איהם בשעת הדין וויא עס שטייט אין זוהר הקדוש פרשת נשא. אלע זאכין וואס דער מענטש טוהט אויף דער וועלט זענען אלע אן גיגרייט אונ זייא שטייען

מרזי מכרזי חד קמיה וחד מימיניה וחד משמאליה **ואמרי** דא פלניא דמריד במריה מריד לעילא מריד **לתתא** מריד באורייתא מריד בפיקודי חמו עובדיה **חמו** מליה מב ליה דלא אברי עד דממי לגבי קברא **מלהו** מתי אתרגזן מרוכתייהו עליה ואמרי וי וי דדא **אתקבר** בגוון ע"ש וע"כ אשרי לו לאדם השם על לבו כ"ז בימי חייו ואז אשרי וטוב לו :

פ"ד בו יבואר שישמור עצמו מזה העון כדי שלא ילכד בארורין הכתובין בתורה .

ודע עוד דמי שאינו שומר עצמו מעון זה של גילוח הזקן לבד מה שעובר על הל"ת המפורש בתורה עוד מקבל על עצמו שני ארורין הכתוב בתורה **היינו** אחד עובר על ארור משגה עור בדרך דידוע דכונת התורה לארר למי שנותן מכשול לפני אחר שיעשה ע"י איסור דומיא **דלאו** דלפני עור לא תתן מכשול וכבר בארנו לעיל בריש הקונטרס שהוא נ"כ בכלל זה. שנית אם ח"ו נעשה הדבר הזה אצלו להפקר שאינו מקבל ע"ע כלל להשמר ממנו עובר עוד על מה דכתיב בתורה ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם שפירושו אשר לא יקבל על עצמו לקיים את כל התורה וידוע מאמר הגמרא בשבועות (דף לו) דארור בו קללה בו נדוי וכו' וצריך להיות חרד בנפשו אולי ח"ו נידוהו בשמים ע"ז וכעין מה שכתב בספר חרדים לענין מקלה אביו ואמו עי"ש וגם עלול מאד כיון דיש ע"ז ארור בתורת שירד מנכסיו ולא יועילו לו כל תחבולותיו. ולבד כל אלו הנ"ל הוא נקרא בשם מומר לדבר אחד כיון שבשאט נפש עובר על האיסור החמור הזה והוא מחזיק דבר זה של תורת ה' אצלו להפקר כמו שאר מומר לכל התורה כולה וע"כ גדול עונו מאד וכדי שלא

שטייען עדות צו זאגען אויף אים אונ עס ווערט ניט פר פאלין אונ בשעת מיא פירט דעם מענטשין צום קבר ברייטין זיך אלע צוא אונ גייען מיט איהם אונ דביא ברוזין רופט מען אויס פאר אים איינער רופט אויס אין רעכטין זייט אונ איינער אין לינקין אונ איינער פאר אים אונ זיי שרייען אויס מיט דעם לשון דאס איז יענער וואס מיא ריפט אים... וואס ער האט מורד גיוועז אן זיין הערין זיין מרידה האט דער לאנגט אויבין (דהיינו עס איז באשאפין גיווארין כוחות הטומאה וואס זייא שטייען אויבין חוץ למחנה שכינה) אונ האט דער לאנגט אונטין ער האט מורד גיוועז אהן דער תורה ער הט מורד גיוועז אהן דיא מצות זעהט זיינע מעשים זעהט זיינע דיבורים גלייכער פאר אים אז ער וואלט גאר ניט באשאפין ווערין. אונ ווי ער קומט צום קבר איז אלע מתים ווערין דער ציטערט פון זייערע ערטער אויף אים אונ זאגין ווי ווי אז דער איז מקובר גיווארען צוא וויסין אונז על כן איז וואהל דעם מענטשין וואס ער בארעכינט דאס ווען ער לעבט באן איז יענער גליקליך אונ עס איז אים גוט אויף אייביג :

פרק ד אונ זאלכט וויסין נאך אז דער וואס היט זיך ניט פון דעם עון פון גאלין א באָרד חוץ

וואס ער איז עובר אויף אלאו וואס שטייט אין דער תורה בפירוש איז ער אויף זיך נאך מקבל צוויי ארורים וואס עס שטייט אין דער תורה היינו איינס עס שטייט ארור משגה עור בדרך איז די כוונה דיא תורה שילט מיט איין ארור דעם וואס מאכט אהן א שטרויכלונג פאר יענעם אז ער זאל דורך אים גישטרויכילט ווערין מיט איין עבירה אונ דא איז אויך אזוי דורך אים האט דער מענטש וואס גאלט אים אויך איין עבירה ווארום אז ער וועלט אים ניט בעטין וואלט ער דאך אים מיט גיוואלד ניט גיגאלט. דאס אנדערע אויב גם ווערט ביא אים דיא עבירה גאר הפקר אונ ער איז גאר ניט מקבל אויף זיך צוא היטין זיך דער פון איז ער עובר אויף דעם פסוק ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם איז דער טייץ דער וואס איז ניט מקבל צוא היטין דעם איינערשטינס תורה, אונ עס איז ידוע וואס די גמרא זאגט אז ארור ליגט אין דעם א קללה גם ליגט אין דעם א נדוי היינט באדף דאך דער מענטש ציטערין טאמער ח"ו האט מען איהם סנגדה גיוועז אין הימל פאר דיא עבירה, אונ דער וואס האט חלילה אויף זיך איין ארור איז זייער מצוי אז עס גייט אריין א קללה אויף זיין אייגינס אונ ער ווערט איין אביון גדול אונ עס וועט אים ניט העלפין קיין שום תחבולה אויף צוא האלטין. אונ חוץ אלע זאכין ווערט ער גערופין ער איז מומר צו איין זאך פון דער תורה וויא באלד ער איז עובר בכוון כמה מאל אונ ער האלט דאס גאר דעם אייבערשטינס רייד פאר הפקר דער פאר הט ער אויף זיך דעם שייגעט נאמען אונ ער ווערט גיציילט מיט אלע מומרים דער פאר אונ דער עון איז זייער גרוים אונ מען זה גענוגט זיך אונזערע

שלא יפלא בעיני הקורא כי קראתי את הרגיל בעון חוה בשם מומר אעתיק לך דברי רבותינו כי אפילו חטא קל מי שמרגיל עצמו בשאט נפש לעבור עליו נקרא בשם גנאי זה ועאכ״ו בלאו המפורש בתורה וזה לשון רבינו יונה בשערי תשובה במאמר ו׳ ועתה בינה שמעה זאת כי הוא עיקר גדול אמת כי יש מן הצדיקים שנכשלים בחטא לפעמים בענין שנאמר כי אדם אין צדיק בארץ וכו׳ אבן כובשים את יצרם מאת פניהם ואם יפולו פ״א בחטא לא ישנו לו ונקוטו בפניהם וחוזרים בתשובה אך כל אשר אינו נזהר מחטא ידוע ואינו מקבל על נפשו להשמר ממנו גם אם הוא מעונות הקלים אע״פ שהוא נזהר מכל עונות שבתורה קראוהו חכמי ישראל מומר לדבר אחד ועם פושעים נמנה וגדול עונו מנשוא כי אם אמר יאמר העבד לרבו כל אשר תאמר אלי אעשה זולת בדבר אחד כבר שבר עול אדוניו מעליו והישר בעיניו יעשה ועל ענין זה נאמר ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ובאורו אשר לא יקבל על נפשו לקיים כל דברי התורה מראש ועד סוף וזהו ע״ז אשר לא יקים לעשות ולא אמר אשר לא יעשה אותם והמקיים יתברך עכ״ל. וכעין זה מצאנו לחז״ל כל המוחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית והיינו אף בזמן שיתגברו רחמי שמים על העולם למחול חטאי ישראל כמש״כ ואסלח לאשר אשאיר אלא לא יאבה ה׳ סלוח מפני שהוא מפקיר עצמו לאותה עבירה ופורק עולה ממנו לגמרי וכדאי לאדם לברוח מלהפקיר עון הזה מפני זה לבד שלא להקראות בשם מומר ושלא יגביר עליו שנאת המקום ב״ה כ״כ שלא ירצה לסלוח לו לעולם: ועון זה חמור עוד משאר עונות שהם חוץ לגוף ועון זה נדבק בעצם תמונת צורתו. שבתמונה זו בראו הקב״ה להבדיל בין איש לאשה והוא ממרה ברצון השי״ת ועובר צוויו ומגלח עצמו ונושא עונו החמור תמיד על פניו. גם צריך להתבונן בנפשו איך יעיז פניו לבקש מהקב״ת על צרכיו בעת צר לו בעוד שהוא נושא חותם המרידה על פניו וכן צריך לזכור עד כמה ירע לנפשו לעמוד לאחר מאה שנים לפני כסא כבודו ית׳ כי בחשו יעיד על פניו ואיך יוכל להסתיר פניו בעת ההיא הלא בושה וכלמה תכסה אותו ואשרי המתבונן בנפשו בעוד השער פתוח ובידו לתקן:

פ״ה בו יבואר סיבת האנשים הנכשלין מפני טעות היפוי.

עוד יש סיבה לעבור על העון החמור הזה מפני היפוי שהיצר מפתה אותו שעי״ז תהיה מראהו יפה וימצא חן בעיני הבריות והדבר באמת בהפכו שהדרת פנים הוא זקן כדאיתא בשבת (דף קנ״ב). וגם החן שימצא לפי דעתו הוא רק אצל אנשים נערים וסכלים אבל

אונזערע חכמים זאגין דער וואס איז זיך מחליט צוא איין עבירה איז אפילו ווען עס וועט דער וועקט ווערין רחמים אויף דער וועלט וועט מען דעם מענטשין ניט וועלין מוחל זיין אויף אייביג (אם לא שיעשה תשובה גמורה ע״פ חכם). אונ דר עון איז הארבער פון אנדערי עבירות ווארום זייא זענען חוץ דעם גוף אונ דער עון ווערט באהעפט אהן דעם עצם תמונה פון זיין צורה ווארום דיא תמונה האט גאט ב״ה באשאפען אז עס זאל זיין א היכר צוא וויסין א מאנסביל צוא וויסין איין אשה אונ ער איז מורד אין דעם רצון פון השי״ת אונ גאלט זיך אפ אונ ער טראגט תמיד דיא עבירה אופין צורה. גם דארף ער זיך אליין באקלערין וויא קען ער בייזיך האבין אשטייפקייט בעטין ביי דעם אייבערשטין א נאך ווען עס ווערט אידם ווייער ניט גוט כל זמן ער טראגט אויף זיין פנים אפעצאט פון ארוטא. גם דארף ער גידענקין וויא פיל וועט אים אמאל ערגערין לאחר מאה שנים צוא שטיין פאר דעם היליגין כסא הכבוד מיט אזוי איין צורה ווארום דארטין שטייט ער מיט די תמונה וויא ער איז גיוועזן אויף דער וועלט) אונ וויא וועט ער קענען באהאלטין די צורה אין דער צייט די צורה אליין וועט אויף אידם זיין דער גרעסטער עדות פאר גאנץ ב״ד של מעלה. וואויל דעם מענטשין וואס ער בארעכינט ווען דער טויער פון תשובה איז נאך אפין אונ עס איז נאך אין זיין האנד צוא פאר רעכטין:

פרק ה עס איז פאראן נאך א סיבה עובר צוא זיין אוף דיא הרבע עבירה דער יצה״ר רעט זייא איין אז דורך דעם וועט ער אוים זעהן שיין אונ ער וועט גיפינען חן ביי אליטען. אבער אין אמת איז דאס א טעות דיא גאמור איז די הדרת פנים פון א מענטשין איז א באָרד. אונ דעם חן וואס אים דאכט זיך אז ער וועט קריגען דורך דעם איז דאס מער ניט ביא דיא יונגווארג די וואס דער דעת איז ביי זייא קליין אבער ביא אנשים חשובים אדרבה וועט ער אפילע מבוזה ווערין

אבל אצל אנשים חשובים אדרבה יתגנה בזה הרבה ואם כי אין מגידין לו בפיהם אבל נבזה הוא בלבם עבור זה וכמי שיראה לאחד שתוחב חתיכת חזיר בפיו בודאי יאחוז גועל לנפשו מלהביט ד"ז ובלבו יחשוב איך האדם הזה נבר תאותו על שכלו כן הוא ממש הדבר הזה להמביט על חלקת לחייהם המגולח ואלו היה שומר עצמו מלגלח היה נכבד וחשוב בעיני כל איש [הג"ה כי בחמת הזקן בזמנינו הוא כמו איזה אות (הנקרא בל"א שילד) שמליב כל בעל מלאכה מבחוץ בעיירות הגדולות שזה האות מורה על תוכן האיש הדר שם אם הוא רוצה או חייט או ספר כן הוא הזקן הוא תואר האיש הישראלי ולוחה התורה שלא להשחיתו וכשמקיים רצון הש"י מורה על כל מה שנמלא בפנימיותו בלבו ומוחו שנאמן הוא לה' ותורתו וכשמשליך הזקן אחרי גוו ומגלחו אות הוא על האיש הזה שלבו פונה מדרך ה' ולבו מלא תרמית והוללות] וביותר מזה נבחן בכור הנסיון שאפילו מי שנגבר תאותו על שכלו גם הוא מודה באמת אחרי התבוננות דעהו שמי ששכלו נבר על האותו הוא מכובד יותר ממנו אלא שאומר שהוא אינו יכול להתגבר על תאותו ככה בעניננו גם הכסילים בני חברתו יסכימו לבסוף כי דרכו ישרה ומכובד יותר ממי שמגלח זקנו ובענין שאחז"ל סהדי שקרי אאונרייהו זילי [היינו מי שמשכיר עד שקר להעיד גם בעיניו הוא מזולזל על שנתרצה לזה אף ששכרו ורוצה שיעיד שקר ה"נ אף שכ"א מהמגולחים רוצה שימצא עוד מגולחים ולא יהיה הוא גן יחיד בעון זה מ"מ יודע האמת בנפשו שאין זו דרך ה'] והנה חז"ל הבטיחונו כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות וכל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריות והיינו שהמכבד התורה ומצותיה יהיה אף גופו מכובד על הכל והמחלל אותם יהיה מחולל ונקלה על הכל ודבריהם בודאי נאמנים וקיימים וא"כ המפקיר ד"ת בשביל היפוי שחושב למצוא חן וכבוד עי"ז עליו לדעת בבירור כי לבסוף יסבב ה' שינחל בוז וקלון ולהיפך השומר ומכבד אוהרות התורה יכובד מן הכל׃

גם צריך לדעת מה שכתוב בספרים כי כל עון ועון שאדם עושה משקץ ומתעב אברי נפשו בחלאת הזוהמא והזוהמא ניכרת על אברי נפשו השייכים לאותו

ווערין הגם זייא זאגין איהם ניט מיט'ן מויל אבער אין הארצין פאר שטייען זיי אים אקוראט ווי איינער זאל זעהן דעם אנדערין ווי ער שטעקט אריין א שטיק חזיר אין מויל וועט איהם אהן האפין א גודנעקייט דער פון אונ אין הארצין וועט ער קלערין וויא דער מענטש איז בייא אים די תאוה אפולע שטארקער פארין שכל אזו איז דיא זעלבינע דער וואס גיט א קוק אויף זייערי באקין וויא עס איז הויל אונ האפט גרין אונ אז ער וואלט זיך היטין פון צו גאלין וואלט ער גיוועז חשוב ביי אלימען אין דיא אויגין ווארום באמת דיא בארד אין אונזערע מדינות איז א קוראט וויא א שילט וואס איטלאכם בעל מלאכה שטעלט ארויס פון דרויסין כדי אלע זאלין וויסין ווער וואהנט דא אין שטוב א שוסטער א שניידער א גאלער אזוי איז א בארד דאס איז דער תואר פון א מאנסביל אונ דיא תורה האט פאר זאגט אז ער טאר ניט פאר דארבין איז אז ער איז מקיים דעם איבערשטינס רצון וויזט דאס אויף אלץ וואס בייא אים אין הארצין איז אז בייא אים איז טייער דעם איבערשטינס פאר זאג אונ ער האלט מיט אים אבער ח"ו אז ער ווארפט אראפ דיא בארד אונ גאלט אפ איז דאס אביווייז אויף דעם מענטשין אז זיין הארץ איז אפ גיקערט פון גאטס וועג אונ דיא הארץ איז פול מיט אלע פוסטקייט. נאך מער איז דורך גיפרובט גיווארין קלאר אז אפילו דער וואס בייא אים איז די תאוה שטארקער פארין שכל אונ ער גייט נאך דער תאוה איז ער אויך מודה אז בייא דעם וועם דער שכל איז שטארקער פאר דער תאוה איז מער לייט פאר איהם נאר ער זאגט אז ער קען ניט ברעכין זיין יצה"ר. אונזערי הייליגע תנאים זאגין אז דער וועם איז מכבד דיא תורה איז זיין קערפער אויך מכובד אויף דער וועלט אונ דער וואס מאכט וואכעדיג דעם איבערשטינס תורה דהיינו זייגע פאר זאגען איז זיין קערפער אויך מבוזה בייא לייטין וועל גן דארפין מיר וויסין אז דער וואס איז מפקיר דיא מצות פון דער תורה אונ ער קלערט אז דורך דעם וועט ער באשיינט ווערין בייא לייטין אין דיא אויגין אונ ער וועט בייא זיי קריגען חן דארף ער וויסין קלאר אז צום סוף וועט דער איבערשטער מאכין אז ער וועט קריגין בזיונות אונ קריק דער וואס היט דיא תורה אונ האלט ערליך אירע אלע פאר זאגין וועט ער קריגין כבוד פון אלעמען. נם דארף מען וויסין וואס עס שטייט אין ספרים אז מיט איטליכם עון וואס א מענטש טוהט פ"מ' מיאוסט ער דיא איברים פון זיין נפש מיט דיא פאסקודנעקייט פון

דיא

לאותו עון עד אשר ינקת מסגה בגיהנם וחלאת הזוהמא מאוס כ"כ עד אשר נקראת בשם צואה ובמש"כ אם רחץ ה' את צואת בנות ציון ובזכריה ג' הסירו מעליו הבגדים הצואים וגו' שזהו מרמז על עונות ונמצא העובר על לאו דלא תשחית את פאת זקנך מביא גיעול ולכלוך על פני נפשו מחלאת העון ובכל עת ועת שמגלח מוסיף לכלוך וזוהמא עליה עד שלעתיד בהפרד נפשו מגופו יהיה אור פניו חשך משחור וזוהמתה ניכרת ונודפת למרחוק. ועתה ראה נא אחי האם כדאי לך לשמוע ליצרך שמפתה אותך שבזה תתיפה לפני הבריות לשעה קלה ותחת זה תביא על נפשך בוז וקלון מחלאת זוהמת העון אשר תכסה פניה לעתיד ושם הקלון והכלמה נורא מאד כי אינו לפני אנשים אחרים כאשר בעולם הזה כ"א לפני כל פמליא של מעלה ולפני אלפי רבואות נשמות קדושות ושם הלא ידעו הכל שחלאת הזוהמא הזו הבאת בעצמך על פניך (ואפילו בעוה"ז אם אדם משחיר פניו והולך בין חבורות אנשים יחשב בעיניהם כמשתגע) במה שהעברת במזיד על רצון אלהי השמים וגם לא תספיק עצמך בהבזיון לבד כי תוכרח אח"כ לירד לאש הגיהנם ולסבול שם יסורים קשים ומרים על כל לאו ולאו בפני עצמו נידוע שעונש הגיהנם קשה עד מאד עד שאפילו נביאינו הקדושים היו יראים ממנו וכמו שאמר דהע"ה סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי ובברכות (דף כ"ח) איתא בגמרא על התנא הגדול רבן יוחנן בן זכאי [שהוא היה רבו של ר' אליעזר הגדול והתנא ר' עקיבא הוא תלמיד תלמידו ולא הניח מקרא ומשנה והלכות ואגדות וכל הש"ס היה אצלו דבר קטן והיה יודע אפילו מעשה מרכבה ושיחת מלאכי השרת] שהוא היה בוכה לפני פטירתו ושאלוהו תלמידיו רבינו נר ישראל עמוד הימיני וכו' מפני מה אתה בוכה וסוף תשובתו היתה שיש לפניו שני דרכים אחת לג"ע ואחת לגיהנם ואינו יודע באיזה דרך מוליכין אותו ובעירובין (דף כ"ב) איתא בגמרא על הפסוק עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו שמורידין דמעות הרבה עד שנעשה כמעין קודם שעוברין בתוך *) הגיהנם וע"כ

*) ואיתא בזוהר חדש במדרש רות שבעה שמות לגיהנם ואלו הם בור שחת דומה טיט היון שאול צלמות ארץ התחתית

די טומאה פון דיא עבירה אונ דאס איז זייער קענטיג אויפן נפש אז וויא דיא מיאוסטע זאך אויף דר וועלט ביז וואנענט ער ווערט דר פון ריין אין גיהנם ווערט דאך גיזאגט אז דער וואס איז עובר אויף דעם לאו פון ולא תשחית את פאת זקנך ברענגט ער דאך איין איינגעריכטקייט אויף דיא צורה פון דעם נפש אונ איטליכס מאהל ווען ער גאלט זיך מערט ער אויף זיך מער בלאטע מער איינגעריכטקייט אז צום סוף בעת דער נפש וועט זיך אפ שיידין פון גוף וועט דאך זיין דיא צורת הנפש שווארצער וויא קול אונ דיא איינגעריכטקייט וועט דאך זעצין פון ווייטין דער רים בע פון דער פון. היינט זעה מיין ברודער צוא איז כדאי צו פאלגין דעם יצה"ר וואס ער רעט דיר אן אז דר מיט וועסטו זיך באשיינען פאר לייטין אויף אקליינע ווילע אונ אנשטאט דעם וועסטו אויף זיך אליין ברענגין גרויסע בזיונות פון די פאסקודנע טומאה וואס דם וועט פאר דעקין דיין גאנצין פנים אונ דארטין דער בזיון איז שרעקליך גרוס ווארום דאס איז ניט פאר איינציגע מענטשין ווי אויף דער וועלט דם איז פר גאנץ פמליא של מעלה אונ פאר ווי פיל צענדליגע טויזנדע נשמות אונ דארטין ווייסן אלע אז דיא פאסקודנע טומאה וואס פאר דעקט די צורה האסטו אליין ארויף געבראכט מיט וואס דוא האסט עובר געווען בזדון אויף דעם רצון פון גאט. אונ עס וועט ניט קלעקין מיט דעם אליין דוא וועסט געבאך מוזן גיין אין דעם פייער פון גיהנם אונ ליידין יסורים קשים ומרים אויף איטליכם לאו באזונדער אונ מיא דארף וויסין אז דער עונש פון גיהנם איז זייער גרוים אז עס ווערט געבאך אקוואל פון טרערין איידער מיא גייט אין גיהנם. עס שטייט אין זוהר הקדוש זיבין נעמען האט דער גיהנם. מיא רופט איהם בור שחת דומה טיט היון שאול צלמות תחתית. זיבין מדורות איז פאראן אין גיהנם איינע איבער די אנדערע אין דעם ערשטין מדור געפינט זיך ווי פיל כתות מלאכי חבלה זיי זענין ווי דיא ברענענדיגע שלאנגען. דריי ממונים זענין שולט אין גיהנם זיי רופט מען משחית אף וחמה אונ די איבעריגע אלע זענען כמונה אונטער זיי אונ דיא אלע ממונים לויפין אהין אונ צוא דיק משפטין די נפשות פון רשעים אונ אלע כתות פון מלאכי חבלה זענען מרעיש גיהנם אונ זייער קול הערט זיך אין הימל אבין אונ דער קול פון דיא רשעים אין גיהנם שרייען בי בי אונ עס איז ניט דא אויף זייא קיין רחמים. עס שטייט דארטין אין זוהר אין איטליכם מדור פון גיהנם פאר

וואס

וע"כ אחי חוס וחמול על נפשך ולא תתפתה אחרי עצת היצה"ר ואז יהיה מאושר חלקך לעוה"ב :

פרק ז בו יבואר עוד סבת הקישוט והסלסול שמביא לידי גילוח.

והנה באשר שתחלת סבת האיש המגלח זקנו בא ע"י ההרגל לקשט ראשו ולסלסל שערו וכך הוא דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ולמחר עשה כך עד שמכניסו בעון היותר חמור ע"כ נבוא לבאר עד כמה גרוע*) ענין הזה של הסלסול והקישוט הרבה. הנה ראשון לכל צריך לידע שעצם הסלסול אף שלכאורה אין בו איסור אבל באמת גם זה נכלל**) בלאו דלא ילבש גבר שמלת אשה שהקישוט לא הותר***) רק לנשים שהם צריכים לכך. שנית שבזה הוא מגרה יצה"ר על עצמו וכמ"ש חז"ל שהיצה"ר עומד באמצע פלמיא ובשעה שהוא רואה אדם שהוא ממשמש בעיניו ומתקן בשערו ומסתלס בעקביו אומר הדין דידי הוא וילוה אליו. ומכניסו מעון קל לחמור וזה יגיע לו עד שבא בהמשך הזמן לגלח זקנו שעובר בחמשה לאוין בבת אחת. וכשהתחיל לצמוח קצת הוא חוזר ומגלחו והיצה"ר מרויח ממנו בכל ג' וד' ימים חמשה לאוין דאורייתא ולפעמים גם פאת הראש ועובר עוד שני לאוין. ולא יספיק היצה"ר בזה לבד כ"א יכניסו עוד בתתקרבות לעריות דהיינו שיבוא ביחד

וגו' שבעה מדורות הן זו על זו וכולן מדורות מזומנות לרשעים לידון שם. מדור הראשון בור והוא מדור העליון ויש כמה כתות של מלאכי חבלה בענין הבור אשר מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו כך המדור הזה נקרא בור כמה כתות של מלאכי חבלה בענין נחשים השרפים אשר אין להם לחש. שלשה ממונים שולטים בגיהנם והם מתחת ידי דומה והם משחית אף וחמה וכל האחרים ממונים תחתם וכל אותם הממונים רצים ושבים ודנין בם נפשותם של רשעים וכל אותם כתות של מלאכי חבלה כולם מרעישים גיהנם ונשמע קולם ברקיע וקול הרשעים בגיהנם צווחין ואמרין וי וי ואין מרחם עליהם ועל כל אלו השלשה הממונים עם שאר כתות של מלאכי חבלה שמרעישים גיהנם אמר קרא עלייהו קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה' משלם גמול לאויביו וכו' עי"ש במה שדנין בכל מדור ומדור על איזה עונות השם ישמרנו.

*) והכי איתא בזוה"ק פרשת וישלח ר"ש פתח ואמר טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם מאי קרא על יצה"ר אתמר בגין דאיהו מקטרגא תדיר לגבי בני נשא ויצה"ר איהו ארים לביה ורעותיה דבר נש בגאותא ואזיל אבתריה מסלסל שעריה ובישיה עד דאיהו אתגאי עליה ומשיך ליה לגיהנם אבל טוב נקלה ההוא דלא אזיל אבתריה דיצה"ר ולא אתגאי בלל ומאיך רוחיה ולביה ורעותיה לגבי קוב"ה ובדין ההוא יצה"ר מתהפך לעבד לו דלא יכיל לשלטא עלוי וההוא בר נש שליט עליה כד"א ואתה תמשל בו ממתכבד כמה דאמרן דאיהו אוקיר גרמיה מסלסל בשערו אתגאי ברוחיה ואיהו חסר לחם חסר מהימנותא כד"א לחם אלהיו וגו' ולא באו לאסור לגמרי לאדם לתקן גופו שלא ילך מגונה כי בודאי צריך לאדם ללכת בנקיות ואמרו רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום מפני כבוד קונו והעיקר בזה הוא רבוי הקשוט והסלסול דזהו מדרכי היצה"ר.

**) וראיה משבת (דף נ ע"ב) מגרר אדם גלדי צואה וגלדי מכה שעל בשרו משום צערו ואם בשביל ליפות עצמו אסור ופירש"י משום לא ילבש גבר שמלת אשה ואפילו המתיר שם הוא רק משום כבוד קונו ואיתא בדף צ"ב דאפילו ללקט לבנות מתוך שחורות ג"כ אסור משום לא ילבש כיון שהוא עושה זה להתנאות כדי שיהיה נראה כבחור ודעת הרמב"ם דחייב מלקות ע"ז ועיין בב"י יו"ד סימן קפ"ב.

***) או שלפי מדרגתו מוכרח להתקשט במלבושי כבוד וכדומה כשהולך בין האנשים כדי שלא יתבייש. עיין בתוס' שם ד"ה בשביל.

וואס מיא איז זייא דן וגל בן האב בהמנות אוף דיין נפש אונ לאז זיך ניט אן ריידין נאך די עצה פון דיינע חברים וועסטו זיין גליקליך לעוה"ב:

פרק ז הנה וויל דר אנהייב סיבה פון דעם מענטשן וואס גאלט די בארד קומט דורך צוא פיל פוצין זיך ווארום אזוי איז דער שטייגער פון יצה"ר היינט זאגט ער אים טוא אזוי אונ מארגן טוא אזוי ביז וואנענט ער ברענגט איהם אביין אין אגרויסן עון ע"כ וועלין מיר ארום ריידין וויא מגונה עס איז דער ענין פון אלע פוצין זיך דאס ערשטע בארף איעד וויסן אז דער עצם פוצין זיך אפילע איז אין כלל פון דעם לאו לא ילבש גבר שמלת אשה עס איז מער ניט מותר צו ווייבער וואס זייא בארפין דאס. דאס אנדערע מיט דעם פוץ רייצט ער אן דעם יצה"ד אויף זיך ווויא דיא חכמים זאגין אז דער יצה"ר שטייט אין מיטין גאס אונ ער זעהט א מענטשן פוצט אוים ארום דיא אויגן אונ פוצט דיא האר אונ דרייט זיך אויפן קנעביל זאגט ער דאס איז שוין מיינער אונ ער באהעפט זיך צוא אים. אונ ער ברענגט איהם אביין פון אקליינע עבירה צוא אגרעסערע ווייטער ווייטער ביז וואנען מיט דער צייט קומט ער צוא גאלין די בארד וואס ער איז עובר אויף פינף לאוין מיט איין מאל אונ ווען עס הייבט אן איבער נייען

ביחד עם חבריו לשבת באסיפת בחורים ובתולות יחדו אשר באסיפות כאלה ידוע שמרויח היצה"ר הרבה מאד. עונות מהרהורים ועונות מליצנות ועונות מניבול פה וכדומה. ומי גרם לו כל זה מה שנתן יד מתחלה ליצרו ע"י קשוט ראשו וסלסול שערו. וראה נא מה שאמרו בגמרא [נדרים דף ט] אמר שמעון הצדיק וכו' פעם אחת בא לפני אדם אחד [שבא להקריב קרבן נזירותו ולגלח שערו] נזיר מן הדרום וראיתי שהוא יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי לו בני מה ראית להשחית שערך זה הנאה. אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי [מתוך שראיתי במים צורתי כ"כ נאה נתגבר עלי יצרי וביקש להביאני לידי מעשים רעים לטורדני מן העולם רש"י] ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני כמוך ירבו נוזרי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' עכ"ל הגמרא. הרי שהקשוט והסלסול מביא לאדם לידי התגברות היצר:

והנה האדם הבא לקשט את גופו טוב טוב לו אם היה נותן לב לקשט נפשו ולא גופו אשר לבסוף נעשה רמה ותולעה וכמאמר התנא הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה ור"ל שלא תבוא לתחלת הסבה שממשיך לאדם לבוא לעבירה והיינו כשתראה שיצרך רוצה למשכך אחריו להתקשט ולהתיפות תזכור לאן אתה הולך שהוא למקום עפר רמה ותולעה שכל יופי גופך ומתיקות הנאתך תתהפך הכל לעפר ותולעים שכאשר ישכב גופו בקבר בודאי לא יגיע לו עוד הנאת יופי וכהנה ואדרבה עתיד ליתן דין וחשבון על מה שהעמיק כל מחשבות לבו לאלה משא"כ אם יתן לב לקשט נפשו היה עושה טובה בזה לנפשו הקיימת לנצח. ואתה אחי הנותן כל לבך לקשט גופך לבד דומה לבן כפר אחד שהיה דרכו כשהוא אצל בני הכפר שלו היה לובש בגדי כבוד

גיים צו וואקסן גאלט ער איבער א גיים אפ. און דער יצה"ר פאר דינט פון אים אלע דרייא פיר מעג פינף לאוין מן התורה און אפט מאל האט ער אראפ די גאנצע פאות ביז א ברעקיל איז ער עובר נאך צווייא לאוין און דעם יצה"ר קלעקט ניט דער מיט אליין ער ברענגט איהם אריין צוא אזעלכע התקרבות וואס גאט ב"ה וויל ניט לידן דהיינו צוא זיצן אין קאמפאניע וואו עס קלייבן זיך בחורים מיט בתולות אין איינעם אין אזעלכע אסיפות פאר דינט דער יצה"ר זייער אפילע. דהיינו עבירות פון הרהורים. עבירות פון ליצנות. עבירות פון נבול פה און אפט מאל נאך ערגער און ווער האט דאס אלץ גימאכט וואס ער האט גיגעבן א יד דעם יצה"ר פון צפולע פוצין זיך. זעה וואס די גמרא דר ציילט א מעשה פון תנא שמעון הצדיק ער זאגט איין מאל איז גיקומען פאר מיר א מענטש א נזיר (סוף נזירות איז דער דין ער בארף ברענגען קרבנות און אפ גאלין די האר פון קאפ) האב איך אים גיזעהן אז ער איז א גרויסער פארשון און זיינע האר זענען גיוועזן זייער שיין גיגרייזלט פרעג איך איהם מיין קינד וואס איז דיר גיפעלין גיווארין צוא ווערין א נזיר און אפ צוא שערין דיינע שיינע האר ענטפערט ער מיר איך בין גיגאנגען מיט מיין טאטינס בהמות צום קוואל אן שעפן פאר זיי וואסער האב איך אין וואסער גיזעהן מיין צורה וואס פר א שוינקייט ווא איז האט זיך דער יצה"ר אויף מיר גישטארקט זייער האב איך פאר שטאנען אז ער וויל מיר ברענגן צוא מעשים רעים און מיר איבער פירן פון דער וועלט האב איך זיך אפ גירופן צו זיך אליין רשע ווארום גרייסטו זיך מיט א וועלט וואס איז ניט דיינע מיט א מענטשן וואס ער וועט א מאהל ווערין ווערים איך שווער ביים דעם אייבערשטינס עבודה אז איך וועל דיר אפ גאלין פון גאטס וועגין. זאגט שמעון הצדיק באלד ווא איך האב דאס דער הערט האב איך זיך גישטעלט און האב אים א קוש גיטאהן אויפן קאפ איך האב איהם גיזאגט מיין קינד ווא דוא זאל זיך גיפינען א פולע נזירים ביים אידן אויף דיר שטייט אין פסוק איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' די כוונה ער מאכט נזירות פון גאטס וועגין. דם הט אונז דער ציילט די גמרא זעהט מען דאך אז דער פוצין זיך צוא פיהל ברענגט דעם מענטשן אז דער יצה"ר שטארקט זיך אויף איהם און וויל איהם אראפ פירן פון וועג. דער עיקר בארף דער מענטש פוצין די נשמה דהיינו דורך תובה און גוטע מעשים ווערט באשאפן מלבושים ליכטיקע וואס זיי לייכטן ווייא די זון און דער מיט שטעלט מען זיך אויבן פאר גאט ב"ה אבער ניט פוצין שטענדיג נאר דעם גוף וואס ער וועט א מאל ווערין רמה ותולעה. און דער ווים טוהט

כבוד והדר ובבואו בעיר בין אנשים נכבדים היה לובש לבושי סחבות הלא כודאי יקרא שוטה גמור עבור זה כי אצל בני כפר שלו די לו אם היה לובש כמו שהוא ובין אנשים נכבדים עליו ללבוש מלבושים הגונים כך הוא בענינגו כל העולם הזה אין נחשב אפילו לכפר קטן נגד עוה"ב שהיא נקראת עיר גבורים [כמו דאיתא במדרש על הפסוק עיר גבורים עלה חכם עיר גבורים של מלאכי השרת שהם גבורים בעצם עלה חכם זה משה] אשר מלאכיה וכן הנשמות הקדושות השוכנות שם גדולתם וקדושתם רבה ונורא מאד וכשהנשמה עולה שמה בין נכבדים רמים כאלה בודאי צריכה להתקשט במלבושי הוד הנעשים ע"י קיום המצות [כדאיתא בזוה"ק וזהו מה שאנו מבקשים בכל יום שנזכה לחלוקא דרבנן וכו'] ואתה עושה הכל כהיפך שאתה דואג עבור קשוטי גופך הבלה השוכן בעוה"ז לשעה קלה בין בני תמותה ועבור נשמתך הקיימת לנצח אשר משכנה למעלה בין אצילי ארץ אין אתה דואג כלל והוא כמעשה בן כפר החכם הנ"ל. וזהו מרומז בדברי חז"ל העוה"ז דומה לפרוזדור כפני עוה"ב התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין והכונה שתשים כל לבך בעוד עמדך בפרוזדור לתקן ולקשט עצמך בדברים הצריכים לך להכנס עמהם לטרקלין:

פ"ז בו יבואר סבת הנכשלים ע"י לעג המתלוצצים בעם.

והנה יש אנשים שסיבתם הוא שחושש שילעגו עליו חבריו שנעשה להם העון הזה כהיתר כמה פתיות יש באדם הזה שמתפתה לעבור על כמה לאוין שבתורה בכל עת מפני דבר נקלה כזה. והגע עצמך אלו היה רואה אש שאחזה בלילה בבית אחד ממיודעיו וידפוק על פתחו מהר קומה וצא החוצה כי אחזה האש בקירות הבית ועוד מעט ותהיה לשרפת אש כמה יגדל בעיניו סכלות האיש אם יראהו כי מתעצל הוא ומשהה. עצמו לתקן מלבושיו ולרחוץ ראשו כדרכו באמרו כי לא יוכל לצאת נכבה לשוק שלא ילעגו עליו שאין הולך מתוקן כדרכו הלא יקרא לו הוי סכל האם בשביל לעג איזה כסילים כמותך תמסור עצמך לשרפת אש. וכאשר נתבונן היטב יראה כי עושה בעצמו כמעשה הסכל ההוא כי ידע האדם

פאר קערט איז דאס צדמיון וויא עס איז געוועז אמאל א דארפס מאן איז געוועז זיין שטיגער אז אין זיין דארף לעבין דיא איבעריגע דארפס לייט ווען ער פלעגט בארפין זיין מיט וויא פלעגט ער אנטאהן שיינע קליידער אונ ווען ער בלעגט עפעס מאל קימען אין שטאט אונ אריין גיין צוא נכבדים פלעגט ער אנטאהן טראנטעס איז ער דאך בוודאי דער פאר דער גרוסער שוטה עס בארף זיין פאר קערט בייא דיר אין דארף וויא דוא גייסט גייסטו אבער אין שטאט צוא וויזין נכבדים בארף מען האבין אשיינעם בגד. בך איז דם. די וועלט אנטקעגין יענע איז נאך אפילו קיין דארף אויך ניט דא כנגד דעם גוף וואסערע מלבושים ער האט ער דער עיקר דארף מען אנגרייטין ליכטיגע מלבשים מיא זאל קענען מיט זייא שטיין לעבין דיא היילינגע מלאכים מיא זאל ניט מבויש ווערין. וויא עס שטייט אין פסוק (זכריה ג') בייא יהושע בן יהוצדק הכהן גדול וויא מיא האט אים אן געטאהן דיא שיינע מלבושים האט איהם דער אייבערשטער צוא גיזאגט אויב דוא וועסט מיר פאלגין וועסטו האבין א גאנג צו ווישין די היילינגע מלאכים" אונ די בגדים ווערין באשאפין פון דעם וואס א יוד איז מקיים די תורה:

פרק ז עס איז פאראן מענטשין וואס דיא סיבה וואס זייא ווערין גישטרויכילט אין דיא עברת איז מחמת ער רעכינט אז זיינע חברים (וואס בייא זיי איז דיא זאך גיווארין הפקר) וועלין פון אים לאכין פאר וואס גילט ער ניט דיא בארד וויא זייא. אבער אין אמת סארא נארישקייט דאס איז מיא זאל עובר זיין אויף כמה לאוין פון דער תורה איבער אזא גלופאשקע, לאמיר נעמען איין בייא שפיל וויא וואלט געווען אז ער וואלט זעהן בייא נאכט איין פייער האט אהן גינומען שטארק אין איין הויז פון איינעם פון זיינע באקאנטע אונ ער קלאפט אים אהן אין טיר גיך שטייא אויף אונ א נטלויף פון שטוב ווארום דר פייער האט שוין אהן גיכאפט דיא ווענט ביט דיא באלקינס אונ ער ועט זעהן וויא ער פוילט זיך אונ פארודגע זייער טוהט ער זיך אן אלע מלבושים אונ פאר קאמט דיא האר אונ וואשט נוט אפ דעם פנים אונ פאר פוצט זיך ער זאגט מיא קען ניט ארוים גיין אין גאס צו גיך מיא דארף זיך ארום קוקין ווארום אז ניט וועלע אנדערע פון אים לאכין וואלטען דאך אויף אים שרייען אזי שוטה ציא איבער דעם לאכען פון איניגע נארין בארפסטו זיך שטעלין אין סכנה פון פאר ברענט ווערין אין

האדם שכשעובר על מצות ה' במזיד בודאי תאכלהו אש לא נופח של הגיהנם עבור עון פלילי הזה ולמה הוא עובר ע"ז הלא רק בשביל אנשים הסכלים שלא ילעגו עליו. וכבר אחז"ל מוטב לו לאדם להקרא שוטה כל ימיו ואל יהי רשע שעה אחת לפני המקום כי מה נחשבו ימינו נגד אותה השעה. ולאו דוקא בענין זה כי גם בכל המצות שהן בקום ועשה צריך האדם להיות זהיר שלא להתרשל מהן מפני המלעיגים ומתלוצצים וכלל אמר לנו שהמע"ה בחכמתו אם תבקשנה בכסף וגו' אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא וע"כ עלינו ליקח דמיון ממבקשי הכסף והוא כי ידוע כשאחד נעשה סוחר חדש בתחלת מעשהו כשבא על (הבערזע) בין הסוחרים הישנים הם מלעיגים ומתלוצצים עליו ואעפ"כ הוא אינו פונה אל דבריהם ועל ליצנותם ומתבונן איזה עסק טוב לפניו להתעסק בו ולוקחו ומרויח בו ואח"כ הוא משחק מהם ואומר כי אלולי שמעתי ללעג שלכם והחדלתי מעסקי הלא הפסדתי כל הריוח הגדול שהרוחתי כעת ואם זה בחיי שעה כך עאכ"ו בחיי הנצח כי אף שמתחלה הם ילעיגו עליו מה זה ועל מה זה נעשה האיש הזה ירא שמים בפ"א ללכת להתפלל בבהמ"ד בצבור ג"פ בכל יום ולעסוק בתורה וחסד וכדומה וכמאמר השואלים הגם שאול בנביאים אבל אח"כ כשיגיע הזמן לקבול שכר המצות וכמאמרם עתיד בת קול להיות מפוצצת בראשי ההרים ואומרת מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו מה יענו אז משחקיו ובפרט אם הם באמת נשארו ערומים בלא תורה ומצות ויראה נגד עיניהם שכרו של האיש הזה שנבדל מחבורתם והתחזק עצמו לעבודת הש"י הלא בושה וכלימה תכסה אז פניהם ונקוטו נפשם בפניהם על סכלותם. ובעיקר צריך האיש הישראלי לזכור שמזמן שהוציאנו הש"י מארץ מצרים נעשינו כולנו עבדים לה' כמאמר הכתוב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים וע"כ צריכין אנו להתנהג לה' כמו עבדי המלך

בעבודתם

אין פייער. אונ אז מיא זאל זיך גוט באַרעכענען וועלען מיר זעהן אז ער טוהט אויך וויא דער פתי וואָרום אַ מענטש ווייסט דאך קלאר אז מיא איז עובר אויף דעם איבערשטינס פאר זאג במזיד וועט אים בודאי ברענגען דער פייער פון גיהנם אונ פאר וואס איז ער דאס עובר מער ניט איבער דיא איינינע נארין זאלען פון אים ניט לאכין. דיא גמרא זאגט אַ מענטש דארף מרוצה ווערין מיא זאל אים האלטען פאר אַ שוטה דעם גאנצין לעבען אונ זיין קיין רשע פאר דעם איבערשטין. אונ ניט דוקא בייא דעם ענין דאס זעלבע בייא אַלע מצות וואס דער איבערשטער פאר לאנגט אז אַ יוד זאל טאן דארף מען זיך היטען מיא זאל זיך ניט אָפּ לאזען איבער דעם לאכין פון דיא לצנים. שלמה המלך ע"ה האט גיזאגט אם תבקשנה ככסף וגו' אז תבין יראת ה' וגו' היינו אז דוא וועסט זוכין אידישקייט ווי מענטשין זוכין געלט וועסטו יענצטאלט זוכה זיין צו פאר שטיין וויא מ'הל מיא דארף מורא האבין פאר גאט ב"ה על כן דארפין מיר נעמען אַ בייא שפיל ווי די הנהגה פון דיא מענטשין וואס זוכין געלט. דאס איז באוואוסט אז איינער ווערט אַ נייער סוחר אונ ער קומט אויפין (בערזע אדער אויפין מארק) צוא וויסין דיא אלטע סוחרים לאכין זייא פון אים אונ פון דעסט וועגין ער קערט זיך ניט אויף זייערע רייד אויף זייערע ליצנות אונ ער באַרעכינט זיך וואָסער סחורה איז גוט פאר אים אונ ער קויפט אונ פאר דינט אונ נאכדעם לאכט ער פון זיי אונ זאגט צו זיי אז איך וואלט קוקין אויף אייער לאכין וואלט איך דעם עסק ניט גיטאן וואלט איך דאך אנטוערין דעם גאנצין רווח וואס איך האב איצט פאר דינט. היינט אויף די וועלט וואס איז חיי שעה איז אזוי היינט אכל שכן אויף דעם אייביגין לעבין הגם אין אנהייב וועלען זיי פון איהם לאכין וואס איז ער גיווארין אזא שמים מיט איין מאל ער גייט אלע טאג דאווינען דרייא מאל אין בהמ"ד אונ ער איז עוסק אין תורה אונ אין חסד אָבער צום סוף אז עס וועט קומען דיא צייט צו נעמען שכר פאר די מצות וואס וועלען יענצטאלט ענטפערין זיינע לאכער אונ בפרט אויב זיי זענען באמת גיבליבין נאקעטע אן תורה אן מצות אונ זיי וועלען זעהן דעם שכר פון דעם מענטשין אונ וויא גיזאגט איז ער וואס ער האט זיך אפ גיטיילט פון זייער קאנפאניע אונ ער האט זיך גישטארקט צוא דיא עבודה פון גאט ב"ה יענצטאלט וועלען זיי דאך אליין זיך שעמען וועלין דיא אויגין ניט קענען ווייזין איבער בושה דער עיקר דארף אַ יוד וויסין אז זינד גאט ב"ה האט אונז ארויס גינומען פון מצרים זענען מיר גאנץ קנעכט ווי עס שטייט אין דער תורה כי לי בני ישראל עבדים על כן דארפין מיר זיך פירין וויא דיא קנעכט פון מלך בשר ודם אין זייער שלושבע צייא איז אַסברא אין דער וועלט אז די קנעכט פון מלך וועלען לאזין זייער שלושבע

וואס

בעבודתם והאם ראינו כזאת בעבדי המלך שיניחו לעבוד עבודתן מפני איזה לעג או מפני איזה בושה והכל מפני פחד המלך אשר עליו כן אנו צריכין להתנהג בעבודת הש"י מפני פחד ה' ומהדר גאונו אשר עיניו משוטטות בכל הארץ וזהו מאמר התנא באבות יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. ופירש רבינו הטור שהתחיל בעז כנמר לפי שהוא כלל גדול בעבודת הבורא יתברך לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו וע"ב הזהיר שתעיז פניך כנגד המלעיגים ואל תמנע מלעשות המצוה וכו' וכן אמר דוד ע"ה ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש אף כי היה נרדף ובורח מן העו"ג היה מחזיק בתורתו ולומד אף כי היו מלעיגים עליו עכ"ל וזהו תוכחת מגולה לאותן האנשים שהולך אצלם במה שעות ביום לבטלה בזמן שפנוים הם מעסקיהם והיה להם לעסוק בתורה אז [כידוע שמצות ת"ת אין לו שיעור ובכל שעה שהוא פנוי הוא מחוייב ללמוד תורה ומה שאמרו בגמרא ששואלין לו לאדם בשעת הדין קבעת עתים לתורה היינו שלא לפחות מזה העת בשום פעם וכמו שכתבו הספרים וראיה לזה שהרי ברכת התורה אינו מברך אפילו בעל עסק כ"א פעם אחת ביום ואם רוצה ללמוד בצהרים אינו צריך שוב לברך וכדמוכח בשו"ע או"ח סימן מ"ו. והטעם דבזה לא שייך היסח הדעת דאימת שהוא פנוי מחוייב ללמוד וע"ב קאי הברכה שמברך בבקר על כל היום] והולך אצלם הזמן בהבל מפני שאין להם מנוחה ללמוד בביתם ולביהמ"ד הם מתביישים לילך באמצע היום שיתמהו עליהם שנעשים מחובשי ביהמ"ד אמנם אם איש נבון הוא אין לו לחוש כלל על דברת בני הארם שבאמת זהו כבוד גדול לאיש בר לבב כמש"כ במשלי אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי וכן אמר דהע"ה אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי:

פ"ח בו יבואר סבת המתרשלים מלהכשל בעון זה מפני שנעשה כהפקר.

וישׁ שסבת הרגל עונו בא לו מצד ההפקר דהיינו שהוא רואה שדבר זה הוא הפקר בעיני הרבה מחביריו ולא נחשב בעיניהם לעון כלל ע"כ נתרשלו ידיו משמירתו. אבל באמת אין זו טענה כלל מפני

כמה

וואס זייא דארפין טאהן וואס מיא הייסט זייא איבער בושה אדער עס וועט ווער אלאך טאן ווי ער שפרענגט אדער וויא ער גייט דעם מארש מחמת דער פחד וועגט אפ אלץ אויף דעם זעלבינגן אופן בדארפין מיר זיך פירין אין דיא עבודה פון גאט ב"ה איבער זיין פחד וויא אין פסוק שטייט אז זיין השגחה איז אין די גאנצע וועלט. אונ דאס איז איין אמעתר מוסר פיר דיא וועלט פאראן א טייל מענטשין וואס זייא האבין וויא פיל שעה ליידיגע בייא טאג האבין זיי ראך די צייט גיבארפט לערנען נאר זייא האבען אין דער היים קיין מנוחה ניט איבער דיא קליינע קינדער אונ אין בהמ"ד שעמען זייא זיך צוא גיין מיא וועט אויף זייא זאגען זייא זענען גיווארין בית המדרש לייט איבער דיא נארישע בושה פעלט אים אלינקער טאג עטליכע שעה תורה אויף דרויף האט גיזאגט דער היילינגער דהמע"ה ואדברה בעדותיך נגד מלכים ולא אבוש איז דער טייטש איך האב גיטאהן ריידין אין דיין תורה אנטקעגין מלכים אונ איך שעמאך נאר ניט, ער דארף זיך נעמען אבייא שפיל וויא ע׳לט גיוועזען אז איינער וואלט פאר דינגען אגרויסע גאנבארע ביין קיסר אונ מיא וואלט געבין איהם ציילין געלט זילבער גאלד אונ מיא וואלט איהם זאגען וואס דוא וועסט אפ ציילין אין דיא דרייא שעה וועט געהערין צוא דיר ציא וואלט ער זיך פוילין אפילו ער וואלט גיוועזען הינגעריג ער האט שוין א טאג ניט גיגעסין אונ ער וואלט גיוועזען יענצמאלט אן ניטאן אין צוא ריסינע בגדים טראנטעם אונ דר בארוד קוקט אויף איהם פון רעסט וועגען דיא תשוקה צוא געלט וואלט אפ וועגען אלץ אבל שבן דיא תורה הקדושת וואס אויף איהר שטייט הנחמדים מזהב ומפז רב איז דער טייץ איטליכם ווארט פון דער תורה איז טייערער פאר גאלד אונ פאר גין גאלד בודאי דארף ער ניט קוקין אויף בושה אונ אויף קיין זאך אין דער וועלט אונ וואס ער קען אביין האפין א ווארט תורה דארף ער זיך ניט אפ לאזין אונ מיר דארפען זיך ניט שעמען מיט אונזער היילינגע תורה וואס מלאכים האבען גיגוואלדעוועט פאר וואס ניט מען זיי ניט:

פרק ח עס איז פאראן א טייל פון דיא מענטשין וואס דיא סיבה פון זייער עברה איז מחמת זיי זעהן אז דיא זאך איז גיווארין וויא הפקר בייא אפילע פון זיינע חברים אונ זייא האלטען דאס נאר פאר קיין

עברה

כמת מעמים. א) אלו אחד בא לאכסניא והיה שם עכו"ם הרבה ואכלו שם מאכליהם בשר חזיר ונבילות וטרפות וכדומה ובתוך כך באו לשם חברה שבורים בשכורו של לוט ויתחברו גם הם עם העכו"ם במשתה היין ויאכלו עמהם מאכליהם בשר חזיר וכדומה הועלה על הדעת לזה האורח ללמוד ההנהגה מהשכורים ולעשות כמעשיהם לאכול ג"כ עמהם מאכליהם ואף בעניננו כן וכי בשביל שאלו נשתכרו ונשתגעו בשכרות היצר עד שאבדו את דעתם והפקירו את נפשם לילך לאבדון מפני הנאת כבוד המדומה לדעתם גם זה ישתכר כמותם ויפקיר את נפשו הלא על כל פעם שמגלח זקנו יש חמשה לאוין וחייב קצ"ה מלקיות עבורם ואף שאין רשות ביד ב"ד להלקות אותו ידע בבירור כי יקבל שם מלקיותיו ע"י מלאכים רעים ורע הרבה יותר ממלקיות שלנו ולפעמים יזדמן שיסובב שיקבל מלקיות גם בזה העולם וכלל אחז"ל אע"פ שבטלו סנהדרין דין ארבע מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו וכו' מי שנתחייב הרג או נמסר למלכות או לסטים באים עליו וכו' ובודאי כן הוא גם בעניני מלקיות. ב) כתיב (ישעיה מ) קול אומר קרא ואמר מה אקרא כל הבשר חציר וגו' יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם והיינו שדברי ה' ית' בתורתו הקדושה לא תתבטל ולא תשתנה חלילה מפני אנשים שוטים שמפקירים אותה כי מה נחשבים המה (מול דברי ה' החיים והקיימים) בני אדם באשר ימיהם עלי חלד קצובים וכציץ השדה כן יציצו על ימים הקצובים אשר ניתן להם ועד מהרה יבולו ואינם ובשביל מכלותם לא תשתנה חלילה דברי אלהים חיים תקיימים לנצח לך נא ראה גם פורים או נם חנוכה הוא הרבה יותר מאלפים

עבירה נים. אבער באמת איז דאס נאר קיין טענה נים איבער צפולע טעמים. א) דאס ערשטע ווי וואלט געווען ער וואלט קומען אין אכסניא און דארטען וואלט געווען אפולע עכו"ם און זייא וואלטען עסין זייערע עסיגס נב לות וטריפות און חזיר און בתוך כך איז דארטען אריין א חברה שיכורים און מחמת די שכרות האבען זייא נים געוואוסט וואו זיי זענען אין דער וועלט האבען זייא געטרונקען מיט קאמפאניע זייערע ווייגען און געגעסין טרפות מיט חזיר צייא איז אסברא אז דער אורח וואס זעהט דאס זאל זיך אויך אפ לערנען דיא הנהגה פון דיא שיכורים און אויך עסין מיט זייא אין קאמפאניע זייערע עסינס דאס זעלבע איז אין אונזער ענין. צייא דעריבער אז זייא האבין זיך פאר שיכערט אין די שכרות פון יצה"ר און זענען געווארין אזוי משוגע אז זיי האבען אהן געווארין דעם דעת און זיי האבען מפקיר געווען דעם נפש ער זאל לידין לעתיד לבוא נאר דיא קלאגען איבער דיא ברעקיל הנאה פון דעם נארישען כבוד דארף דער אויך ווערין שיכור און משוגע וויא זייא און אויך מפקיר זיין דעם נפש לאמיר בארעכענען פאר אימליכם מאהל וואס ער גאלט דיא בארד איז ער עובר פינף לאוין פאר איטליכם לאו קומט ל"ט מלקות איז ממילא פאר פינף לאוין קצ"ה מלקות. הגם ב"ד האט איצט קיין רשות נים צוא געבין מלקות דארף ער וויסין קלאר אז ער וועט דאס קריגען אויף יענער וועלט דורך מלאכי חבלה אין אפולע שטרייננגער וויא דער שלים ב"ד האט איהם גיגעבין. און גיבער קען נאך זיין אז מן השמים וועט מען מאכען אז ער וועט מקבל זיין מלקות אויף דער וועלט אויך און דיא גמרא זאגט הגם עס איז בטל געווארין דיא ארבע מיתות ב"ד ווארום ב"ד האט דאך קיין שום דעה נים היינט בן צוא זיין פון דעסט וועגען איז כען מן השמים אליין מעניש ווער עס איז מחויב פאר דיא עבירה סקילה מאכט זיך אסיבה ער פאלט אראפ פון אהויכין ארט און ווערט גיבארגעט אדער אחיה צוא טרעט אים ווער עס איז מחויב שריפה ווערט אשריפה און ווערט פאר ברענט ווער עס איז מחויב הרג ווערט ער איבער גיענטפערט צוא גזלנים און זיי נעמען אים אראפ דיא קאפ ווער עס איז מחויב חנק ווערט דער טרונקען אין אטייך אדער עס ווערט איהם ענג אין האלדז און ער ווערט דער שטיקט און דאס גלייכען ווער עס איז מחויב ע"פ דין מלקות וועט זיך מאכין אסיבה מיא וועט איהם געבין גוטע מלקות. ב) דאס אנדערע שטיים אין פסוק (ישעיה מ) כל הבשר חציר יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם איז דער טייטש אלע לייבער אין אקוראט וויא גראז ווערט פר טריקינט אשפראצונג ווערט צוא וויאלעט אבער דיא רייד פון גאט וועט האבען אקיום אויף אייביג דיא כונה איז דיא רייד פון זיין תורה הקדושה וועט נים נשתנה ווערין חלילה איבער מענטשין נארין וואס זענען איהר מפקיר ווארום וואס זענען גורעכינט מענטשלאך וואס זייערע טעג אויף דער וועלט זענען מיט אקצבה און וויא דיא גראז פון פעלד דא שפראצט ארויס און דא הערט

מאלפים שנה האם נזדמנה שנה אחת שנתבטלה מצוה זו מכלל ישראל ואף שהיא רק מצוה דרבנן ואיזה שוטים שמקלקלים עתירין ליתן את הדין. ג) דבר זה דומה לאחד שהיה מלך בכיפה ויתלקטו איזה פתיים בין התנור וכירים ויאמרו איש לרעהו למה לנו עול המלוכה נפעול בנפשנו שהיא הפקר היה שם פקח אחד ויאמר להם שוטים שבעולם וכי בשביל שאתם מדמים בנפשכם תעשה הפקר והלא המלך הזה יש לו כמה אלפי אלפים עבדים גבורים ואחד מהם יוכל לקעקע את כל העיר אשר אתם בה וע"כ חדלו ממחשבותיכם הרעות ועבדו מלככם וייטב לכם ואף כאן בענינו הלא הש"י הוא מלך על כל העולמים ויש לו כמה אלפים רבבות כתות של מלאכי השרת שעומדים תמיד לפני כסא כבודו יתברך וכמאמר הכתוב (דניאל ז י) אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבוון קדמוהי יקומון. וידוע שיש מלאכים שמדתם כמה אלפים פרסאות וסנדלפון הוא גבוה מהלך ת"ק שנה יותר מחבריו [ושנה אחת נחשבת יותר מג' אלפים פרסאות לפי חשבון עשרה פרסאות ליום] וכולם חלים וזעים מפניו וברגע אחת כולם מקדשים שמו יתברך בכל יום. וכמו שפירש"י בישעיה על הפסוק וקרא זה אל זה וזהו מה שאנו אומרים בכל יום קדושה כולם כאחד ואיתא בתנא דבי אליהו אשר תצ"ו אלפים רבבות מלאכי השרת אומרים קדוש ותצ"ו אומרים ברוך. וכשצר סנחרב על ירושלים שלח הקב"ה מלאך אחד וברגע אחת המית את כל מחנהו אשר היה מחנהו גדול מאד קפ"ה אלף והפחות שבהם היה ממונה על ב' אלפים כמו שאחז"ל א"כ איך יפעל האדם בנפשו שצווי הש"י מלך כל העולמים יהיה הפקר מפני שנמצאו איזה שוטים שאינם חסים על נפשותם ופועלים בעצמם לעבור על דבר ה' והרי הם כמו הפתיים הנ"ל אלא צריך לידע ולזכור תמיד מה שאמר הכתוב במלאכי ג' כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושה רשעה קש ולהט אותם היום הבא וגו' וזרחה לכם

ווערט זיא צוא וויאלעט אונ איבער זייערע נארישקייט ועט חליל'ה ניט נשתנה ווערין גאט ב"ה רייד זיינע רייד וועט האבען א קיום אויף אייביג. ג) דאס דריטע דאס איז גלייך וויא איינער איז אמאל גיוועז א מלך איבער א גאנצע וועלט האבען זיך אויף גיקליבין אייניגע נארין אונטערין אויבין אונ האבען גיזאגט איינער צוא די אנדערע וואס דארפען מיר אויף זיך האבען א ממשלה לאמיר מאכין ביי זייא עס איז א הפקר וועלט. איז דארטען גיוועזן א קלוגער האט ער זיך צוא זייא אהן גירופין שוטים משוגעים. ציא איבער וואס איך באכט זיך אין רעיון וועט מאכי ווערין הפקר דער מלך האט דאך כמה טויזענט מאל טויזענט חיל גבורים אונ איינער פון דיא גבורים קען איבער קערין דיא גאנצע שטאט על כן ווארפט אוועק אייערע נארישע גידאנקען אונ דינט אייער מלך וועט אייך גוט זיין. דאס זעלבע איז אין אונזער ענין, הקב"ה איז דאך דער מלך איבער אלע וועלטין אונ ער האט כיתות פון הונדערטער מיליאנען מלאכי השרת וואס זייא שטייען שטענדיג פאר זיין הייליגען כסא דכבוד ווי עס שטייט אין פסוק (דניאל ז' י') אונ עס איז פאראנען מלאכים וואס זענען גרויס וויא פיל טויזענד מייל דער מלאך סנדלפון איז הויך פינף הונדערט יאר גאנג מעהער פון זיינע חברים און א יאר גייט מען איין מער וויא דרייא טויזענד מייל אונ אלע מלאכים האבען אימה ויראה פאר גאט ב"ה אונ אלע טאג זאגען זייא שירה פאר אים עס שטייט אין מדרש (תנא דבי אליהו) אז פיר הונדערט טויזענד אונ זעקס אונ ניינציג טויזענד מלאכים זאגען קדוש וגו' אונ נאך פיר הונדערט זעקס אונ ניינציג טויזענד זאגען אלע טאג ברוך כבוד ה' ממקומו אונ בשעת סנחרב האט באלעגערט אויף ירושלים מיט זיין גאנצע מחנה האט גיהאלטען וויא פיל הונדערט טויזענד (ווארום ער איז יענצמאלט גיוועז א מלך איבער דיא גאנצע וועלט) האט דער אייבערשטער גישיקט איין מלאך אונ אין איין רגע האט ער אלע צוא טויט ער איז אויף גישטאנען אויפין פרייא מארגין האט ער גיפונען דיא גאנצע מחנה דורך פגרים היינט אם כן וויא אזוי זאל א מענטש בייא זיך פועלין אז דעם אייבערשטינס פאר זאג זאל בייא אים זיין ח"ו הפקר ווייל עס גיפינט זיך אייניגע נארין וואס זיי האבען קיין רחמנות ניט אויף זיך אליין אונ פועלין בייא זיך עובר זיין אויף דעם אייבערשטינס פאר זאגען זענען זייא גלייך וויא דיא פתיים וואס מיר האבען אויבין גישריבען מיא דארף גידענקין תמיד וואס אין פסוק שטייט אין מלאכי (ג) עס וועט קומען א טאג וואס ער וועט ברענגען וויא אין אויבין ועלען אלע וואס טוען שלעכטעס זיין ווי שטרויא זייא וועט פאר שמאלען דער טאג וואס וועט קומען. אונ דיא וואס האבען מורא פאר מיין נאמען וועט אויף זיי לייכטין דיא זון אונ עס וועט זייא אויס הוילין

לכם יראי שמי שמש צדקה וגו׳ :

פ״ט בו יבואר עוד פתוי היצר שיש בזה מחמת ההפקר.

והנה יש שמפתה אותם היצר לאמר הלא לא יחיד אני בעיר בזה כמו שיהיה עם שאר אנשי העיר המגולחים כן יהיה עמדי. למה״ד לאחד שחשדוהו שמרד במלך ויודע לו כי בקרוב יביאוהו לבית המשפט ויתבונן בנפשו במה להסיר מעליו החשד הזה ולהראות לפניהם איך שעלילה של שקר היה עליו אבל האם יתיר לנפשו לומר לפניהם אין בי אשמה באשר שאינני יחיד בזה הלא בודאי יענוהו תיכף יש בית האסורים גדול אשר יסבול אותך וכל המורדים ופושעים כמוך כן הדבר הזה הלא מקום הגיהנם ידוע שהוא גדול מאד שכל העולם כולו הוא אחד מכמה אלפים בגיהנם כמו שאחז״ל בפסחים צ״ד ויש בידו לתפוס כמה מאות ואלפים אנשים אשר כל אחד רחוק מחבירו כמה מאות פרסאות ואין כל אחד רואה את חבירו ולא שומע ממנו כלל אלא כל אחד בוכה וצועק אוי ואבוי במקומו והוא מכיל בתוכו כל הפושעים ומורדים על רצון השי״ת. איתא בתנא דבי אליהו הרשעים הגמורים הרי הם בתוך הגיהנם כציר ומוריים בתוך הקדרה מה הקדרה הזו כיון שנותנין בה ציר או מוריים מיד היא נחה אף הגיהנם כיון שנותנין בה פושעי ישראל מיד היא נחה. כיצד כשהיא מתרגשת אומר לה הקב״ה למה ועל מה את מתרגשת אומרת לפניו רבש״ע תן לי אלו המכירין בה (ר״ל אלו רשעי ישראל שמכירין התורה) ועוברין עליה והקב״ה משיא לגיהנם בדברים ואומר לה שמא אין לך מקום לפושעי ישראל באותה שעה אמרה לפניו רבש״ע והלא נשבעת לי להרחיב אותי שנאמר לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק וגו׳ ואין לכן אלא שבועה שנאמר לכן נשבעתי לבית עלי ומה ת״ל וירד הדרה והמונה בה אלו שעוברין עבירה בחדרי חדרים ואומרים מי רואנו ומי יודענו שנאמר והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואנו ומי יודענו ואומר (תהלים צ״ד) ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב ואומר (יחזקאל יח) הראית בן אדם אשר זקני בית ישראל עושים וגו׳ בחשך וגו׳ כי אומרים אין ה׳ רואה אותנו עזב ה׳ את הארץ וכו׳ ר״א הדרת אל

פילן פון אלע שלאפקייט זייערע און זיי וועלן קומען צוא א גרויסע מדרגה:

פרק ט פאראן מענטשען וואס דער יצר רעדט זייא איין איך בין דאך ניט איינער

אין דיא שטאט וויא עס וועט זיין מיט אלע מגולחים אזוי וועט זיין מיט מיר. דאס איז אבער גלייך וויא שוא האט איינעם חושד געוועזן אז ער איז א מורד במלך און איהם דער וואוסט געווארען אז בקרוב וועט מען איהם ברענגען צום משפט. האט ער באטראכט מיט וואס קען ער פון זיך אפ טאהן דעם חשד און וויזען פאר זייא וויא מיא האט אויף איהם א שקר בלבול גימאכט אבער ציא וועט ער זיך מתיר זיין צו ענטפערין איך בין גאר ניט שולדיג ווארום איך בין גיט קיין יחיד אין דער שטאט מיא וועט איהם בנבאי תיכף ענטפערין עס איז פאראן א גרויסער א טורמע ער וועט קלעקין פאר דיר און פאר אלע מאטעזניקעס וויא דוא אזוי איז דיא זאך אויף דער גיהנם איז זייער גרויס אז דיא גאנצע וועלט איז איינפיל טויזענטיל פון גיהנם וויא דיא גמרא זאגט אין (פסחים צד) און אין איהם קען אריין גיין זוי פיל הונדערטער טויזענטער מענטשען וואס איטליכער איז ווייט פון צווייטען עיא פיל הונדערט מיל און איינער וועהט דעם אנדערין ניט איטליכער שרייט אוי וואבוי אויף זיין ארט. ע״כ איז דאך ניט קיין תשובה וואס ער זאגט אז עס איז פאראן נאך וויא איך דער גיהנם וועט קלעקין פאר אלעמען. עס שטייט גישריבען די רשעים נעמען אין גיהנם אקוראט וויא דיא ראסיל וואס מיא גיסט אין טאפ אזוי וויא מיא גיסט אריין דיא ראסיל הערט אויף אנויילע צוא קאכען אזוי איז דער גיהנם וויא מיא גיט אריין דיא פושעים איגענוייניג הערט זיא אויף צוא שטורעמען. בעת זיא שטורעמט פרעגט איהר דער רבש״ע ווארום שטורעמסטע אזוי ענטפערט דער גיהנם גיב אין מיר דעם וואס דער קענט דיא תורה היינו ער ווייסט וואס מיא טאר ניט און ער פאלגט ניט ברענגט דער מדרש פון א פסוק אז וואס עס קומט אריין אין גיהנם מער רשעים ווערט אלץ ברייטער און ברייטער אין פסוק שטייט וירד הדרה והמונה בה דער טייטש איז עס וועט אראפ גיין אין גיהנם איר שיינקייט און איהר גאנצער המון זאגט דער מדרש דאס גייט אויף דיא מענטשין וואס פון אויבין פאר שיינט ער זיך און באהאלטענער הייט טוט ער אפ עבירות און קלערט זיך ווער זעהט מיר ווער ווייס מיר גאר א פשט זאגט ער דאס גייט אויף דיא מענשען

אל תקרי הדרה אלא חזרה שחוזרין על העבירות ועושין אותן כמה פעמים לכך נאמר הדרה. מאי המונה אלו שהולכים המונים המונים חמשה חמשה ועשרה עשרה וגונבים וגוזלים ומזנים זה בפני זה ואין להם בושה לא מפמליא של מעלה ולא מפמליא של מטה עכ"ל. והנה בעון זה ג"כ מצוי בעו"ה שהולכים כמה בחורים בב"א לבית הספר לגלח פאת ראשם וזקנם ואבד מהם כל עיקר הרגש הנפשי בלא שום בושה. ודמיונם כשיכור שגבר עליו שכרותו והוא מושלך ברחוב ומרנן מתוך שכרותו איך שכל העולם הוא שלו והוא שמח וטוב לב על חלקו וגורלו אבל תדע שכל זה הוא בעת שגבר עליו היין אבל לבסוף כשיתעורר משכרותו ויראה איך הוא מושלך ברחוב ברפש וטיט יתמה על נפשו איך נתפתה ליצרו בתאות היין עד שבא ע"ז לידי מרה זו לשכב ברפש וטיט לעיני הכל כן נמי בענינגו כ"ז שחמדה ותאות העולם מתגברין עליו הוא כשכור ואינו מכיר מדרגתו ומקומו איך הוא מושכב ברפש וטיט [דהיינו שרוח הטומאה מקפת אותו מראשו ועד רגליו והוא מלובש בבגדים הצואים מחלאת עונותיו וכמו דכתיב בזכריה ג' הסירו הבגדים הצואים מעליו וגו'] אבל בשיכלה בשרו ושארו ויסתלק ממנו החמדה והתאוה אז יתבונן על מהותו וענינו איך והלך ברצון נפשו למדבר ציה וצלמות וינהום באחריתו על כל העבירות שעשה בעוה"ז אבל מי יועיל לו אז וכמו שנאמר ונהמת באחריתך בכלות בשרך ושארך וגו' ואמרת איך שנאתי מוסר:

פ"י בו יבואר סבת העון שבא מצד היאוש.

ועתה נבאר סיבת העון הבא מצד היאוש דהיינו אם כבר נכשל כמה פעמים באיסור זה של השחתת פאת זקן ע"י פיתוי חברים רעים וכיו"ב היצר מפתהו ומיאשו לאמר מה תועלת יהיה אם אהיה זהיר מעתה לגלח זקני הלא כבר עברתי כמה עשיריות פעמים על עון זה ומאי נ"מ אם אזהר עוד כי הלא בין כך ובין כך נעשיתי רשע ע"י עון זה ואיך שיהיה
על

מענטשין וואס תוערין איבער דיא עבירות כמה מאל. און וואס עס שטייט אין פסוק המונה דאס גייט אויף דיא וואס טוהן עבירות קאמפאניעס ווייס אדער גנבענען אדער גזלענען אדער מונה זיין און זיא האבען קיין בושה ניט פאר דעם איבערשטין און ניט פאר לייטין. און אז מיר וועלען באטראכטען איז דאך אונזער עגין אויך אזויא בעו"ה עס מאכט זיך אפט מאהל גייען צביין צוא א גאלער כמה בחורים מיט איין מאל אפ גאלין דיא בערד און זייא האבען גאר קיין הרגש ניט און קיין בושה ניט. זייא זענען גלייך וויא א שיכור וואס האט זייער צפילע גיטרונקען און ער וואלגערט זיך אין רינשטאק און זינגט פון שכרות ווי דיא גאנצע וועלט איז זיינע און ער פרייט זיך אזוי מיט זיין חלק. אבער וויסין דארפין מיר דס איז בשעת ער הט אין זיך די בראנפען אבער אז ער וועט זיך אויס ניכטערן און ער וועט אליין זעהן ווי ער ליגט אין רינשטאק אין בלאטע וועט ער זיך אליין וואונדערין אויף זיך וויא אזוי האט ער זיך גילאזט איבער רעדין צום יצה"ר פון תאוה צוא טרינקען אזוי פיהל ביז וואנענד ער זאל ליגן אין רינשטאק פאר אלעמען אין דיא אויגין אזוי איז אין אונזער ענין כל זמן אז דיא תאוה פון דער וועלט שטארקט זיך אויף אים איז ער וויא א שיכור און ער דרקענט ניט זיין מדרגה ווי ער ליגט אין בלאטע ווארום אז א מענטש איז עובר אויף אבאו פון דער תורה איז דיא טמאה רינגלט אים ארום פון קאפ ביז דיא פיס אבער אז עס וועט זיך קאנצען פון איהם זיין לייב און פון איהם וועט אפ גיטאן ווערין דיא חמדה און דיא תאוה יענצמאלט וועט ער נעמען צרום קלערין ארום זיך וויא איז ער דאס גיגאנגען מיט זיין איינגעם ווילן צוא מדבר פון וויסטינעס וואס איז פיל מיט ברענעדיגע שלאנגען (דאס איז אין גיהנם) און ער וועט נעבאך אליין ברומען אויף זיך אויף אלע עבירות וואס ער האט גיטאהן אויף דער וועלט אבער יענצמאלט וועט קיין תשובה ניט העלפין. און די אלע רייד איז א פסוק אין משלי (קאפיטיל ה):

פרק י און איצטער וועלען מיר ארום ריידען וואס אפט מאהל קומט דער עון מחמת דער מענטש איז זיך אליין מיאש צוא פאריכטין זיינע מעשים דהיינו אויב ער איז שוין כמה מאל נכשל גיווארען דורך דעם אין רידונג פון שלעכטע חברים רעט אים איין דער יצה"ר און זאגט צוא אים וואס פאר א תועלת וועט שוין ארויס קומען אז איך וועל שוין זיך ערשט היטען פון איצטער אהן צוא גאלין דיא בארד איך האב דאך עובר גיוועזן צענדליגע מאלין אויף דעם עון וואס וועט שוין זיין אז איצטער וועל איך זיך היטען סאי וסאי בין איך שוין גיווארין אין רשע דורך דעם
יען

על הימים שעברו כן יהיה על להבא. והדבר הזה טעות הוא מכמה פנים. א) וכי מי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום ויהא ריחו נודף יותר הלא ידוע שכמו בב"ד של מטה כשאדם עובר על לאו דאורייתא כמה פעמים במזיד נידון על כל פעם ופעם בל"ט מלקות בפ"ע כן הוא ג"כ בדיני שמים בב"ד של מעלה כשאדם עובר עבירה (אם לא קבל עונשו בב"ד של מטה) קונה לו קטיגור אחד להכאיב את נפשו לע"ל בגיהנם ובשארי עונשין וכשהאדם כופל את העבירה עוד פעם אחת נברא לו עוד קטיגור חדש להכאיב את נפשו וכן הוא בכל פעם ופעם וזהו שנאמר רבים מכאובים לרשע וגו' וא"כ יתבונן בעצמו מה לו להרבות מכאוב לנפשו די לו לסבול המכאובים מהמקטרגים שנבראו ממעשיו הראשונים. ב) שהדבר הזה שהוא חושב שכבר נעשה רשע ואבד שברו ותוחלתו להנקות מעון זה הוא נגד האמת וזהו גופא עצת היצה"ר שרוצה לצוד לאדם ברשתו ושלא יצא ממנה לעולם וכבר נמצא טענה זו של היצה"ר בדורות הראשונים שעי"ז פיתה אותם לסור מדרך ה' והיתה ע"ז נבואה מיוחדת מה' ע"י יחזקאל הנביא נגד הטעות הזה שנאמר (יחזקאל לג) כן אמרתם לומר כי פשעינו וחטאתינו עלינו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה אמור אליהם חי אני נאם ה' אלהים אם אחפוץ במות הרשע כ"א בשוב רשע מדרכו וחיה וכן עוד ע"י כמה נביאים הבטיח לנו השי"ת על ענין התשובה ועיקרו של התשובה מבואר בתורתנו הקדושה איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו וגו' וכשהוא שב מחטאו מקיים בזה מ"ע דאורייתא כמו שכתב הרמב"ם וכשעושה תשובה גמורה יתרצה בעיני הקב"ה כאלו לא חטא כלל ואין מזכירין לו שום דבר מרשעו כמו שנאמר רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו ועיקר התשובה הוא חרטה גמורה על העבר וקבלה על להבא והעיקר שלא יאחר תשובתו ותיכף שעולה על לבו

ען וויא עס וועט זיין מיט די פריהערדיגע טעג אזוי וועט זיין אויף להבא אבער באמת איז די זאך א טעות פון אלע זייטן. א) דאס ערשטע דער וואס עסט קנאביל אונ עס וועצט פון מויל באהרף ער ווייטער עסן זאל ווייטער זעצן מער? דאס איז באוואוסט אקוראט וויא ביים ב"ד של מטה אז א מענטש איז עובר אויף איין לאו וויא פיהל מאל בכוון ווערט ער געשטראפט אויף איטליכס מאל באזונדער אונ אזוי איז אויך ביים ב"ד של מעלה אויפן הימל אז א מענטש איז עובר איין עבירה באשאפט ער זיך איין מקטרג וואס ער וועט אים אן מאכען צרות לעוה"ב אונ אז דער מענטש טאפילט די עבירה נאך איין מאהל ווערט ווייטער באשאפען א מקטרג אהן טאהן אים גייע צרות אונ אזוי איטליכס מאהל היינט באדרף זיך דאך דער מענטש באטראכטען וואס באדרף ער מעהרין גייע ווייטיקן צו זיין נפש גינוג וועט זיין אים צוא ליידן די ווייטיקן פון די פריהערדיגע עבירות. ב) דאס אנדערע ער קלערט אז ער איז שוין געווארען א רשע אונ ער האט שוין אנגיווארין דעם האפינונג אז ער זאל קענען ריין ווערין פון דעם עון איז דאס נגד האמת. אונ דאס גופא איז דאס גיוועזן דעם יצר הרעס עצה אין די ערשטע דורות דורך דעם האט ער זיא אן גירעט אז זיא זאלען אבטרעטין פון גאט ב"ה וועג אויף אייביג (זיין כונה איז ער זאל זיי פאנגען אין זיין נעץ זיא זאלען ניט קענען ארויס גיין פון דארטען) איז אויף דעם גיוועזן א באזונדער נבואה פון גאט דורך יחזקאל הנביא (אין קאפיטל לג) אנטקעגען דעם טעות שטייט אזוי כן אמרתם לאמר פשעינו וחטאתינו עלינו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה אמור אליהם חי אני נאם ה' אלהים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה. איר איידן טוט זאגען אונזערע עבירות איז שוין אויף אונז דהיינו פון לאנג אהן דורך וויא מוזין מיר שוין צוא גאנגען ווערין וויא קענען מיר זיך פאריכטין אונ לעבין זאג זייא דוא נביא איך שווער ביי מיין נאמען אויב איך וויל דר רשע זאל שטארבען נייערט איך וויל דר רשע זאל זיך אום קערין פון זיין שלעכטען וועג אונ ער זאל לעבין אונ אזוי האט ער אונז צוא גיזאגט דורך אנדערע נביאים אויף דעם ענין פון תשובה אונ דער עיקר פון התשובה איז שטייט בפירוש אין דער תורה איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו את חטאתם איז דער טייטש אז א מענטש וועט טאהן איין עבירה זאל ער זיך מתודה זיין פאר גאט אויף די עבירה אונ ער זאל זיך היטען ווייטער ניט צו טאן. אונ אז ער טוהט תשובה מיט אמת ווערט ער באוויליגט פאר גאט ווי ער וואלט גאר ניט גיזינדיגט אונ מיא וועט איהם גאר ניט דער מאנען פון זיינע רשעות אונ דר עיקר תשובה איז מיא זאל באמת חרטה האבען אויף עבר אונ מקבל זיין אויף זיך אויף להבא אונ דער עיקר איז ער זאל

לבו רעיון טהור לשוב לה' יתחזק על יצרו ויגביר שכלו על תאותו ולא יוסיף לעשות העון הזה וכבר כתב החובת הלבבות כי התשובה איננה יוצאה כ"א ממעשינו ולא מדברינו כי אם אמר יאמר האדם כמה וידוים ולא יראה לשוב במעשה אינה מועלת בלל וע"ז נאמר יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו וגו' ור"ל שמתחלה יעזוב דרך הרשע ואח"כ ישוב לבקש ולהתחנן לפני ה' שימחול לו וכל פרטי התשובה מבואר בספרי מחנה ישראל פכ"ו וכ"ז עי"ש היטב. וכדי להתעורר לתשובה צריך האדם לזכור מה שכתבו הספרים שכבוא האדם לתת דין וחשבון למעלה פותחין לו ס"ת ואומרין לו קרא נא בפיך ועל כל דבר ודבר יבואו עדים בין לטוב בין למוטב וכמה יזדעזע האדם בשיבוא לפרשה זו של הקפת פאת הראש והזקן והוא יודע בנפשו שלא פ"א ושתים לבד עבר על לאו זה כ"א כמה עשיריות פעמים עבר ע"ז במזיד ובודאי ישתתק כאלם ולא יוכל לענות ויבואו כל המקטרגים שנבראו ע"י עון זה לבושים שחורים ומתעטפים שחורים זה יאמר נבראתי ביום פלוני כשעבר על עון זה במקום פלוני וזה אומר ביום פלוני ובמקום פלוני וכולם יבקשו דין עליו כמה יגדל אז צרת נפשו וכלמתו ע"ז:

גם צריך האדם לזכור כי כל עון ועון שאדם עושה לבד מה שגורם רעה לעצמו ובנ"ל עוד הוא פוגם למעלה בעולמות העליונים אשר אין לשער ואין להעריך את הפגם שעושה האדם בעונו למעלה כי כן קבע הקב"ה שכל העולמות העליונים מתנהגים ע"פ קיום המצות של עם ישראל וכן פירש בספר נה"ח דזהו מרומז בדברי התנא דע מה למעלה ממך דהיינו מה שנעשה למעלה הכל ממך וכמה יתמה אז על נפשו כאשר יראה בעצמו אשר בשביל הנאה קלה דעוה"ז עשה חורבן ופגם למעלה בעולמות הקדושים וב"ש בענין זה שאמנם מבואר בזוה"ק ובספרי המקובלים שפוגם למעלה מאד ומובן הדבר אחרי שהוא עצם תמונת האדם שקבע הקב"ה ותמונת האדם הלא מורה לקדושת נפשו כמו שכתב בצלם אלהים

יט אפ לייגן דיא תשובה וויא עס קומט אים ארויף אריינעם רעיון זיך אום צוא קערין צוא גאט זאל ער זיך באלד שטארקען אויפן יצה"ר אונ זיך היטען מער נים צוא טאהן דיא עבירה. אין ספר חובת הלבבות שטייט אז תשובה ווערט נים פון דיבורים אליין נאר אז דיא מעשים זאלען מאקע בעסער ווערין דהיינו אז דער מענטש זאל זאגען וויא פיל ווי, ווים אונ ער וועט נים זעהן בעסער ווערין העלפט גאר נים. אונ דאס שטייט אין פסוק יעזוב רשע דרכו וגו' וישוב אל ה' וירחמהו דער טייטש איז דער רשע זאל פריער אוועק לאזין זיין שלעכטע וועג זיין שלעכטע גידאנקען אונ נאך דעם זאל ער זיך אום קערין צוא גאט אונ זיך מתענה זיין פאר אים וועט ער בודאי זיך דער בארימען אז פין מענטשין אונ וועט אים מוחל זיין אונ כדי דער מענטש זאל זיך דער וועקין צוא תשובה דארף ער גידענקען וואס דיא ספרים שרייבין אז ווען א מענטש קומט אפ געבין אויבין דין וחשבון עפינט מען איהם אויף דיא ס"ת אונ מיא זאגט צוא אים לייען אליין וואס דא שטייט אונ אויף איטליכם זאך קומען צו גיין באלד עדות סאיי אויף א מצוה סאיי אויף איין עבירה. אונ ווי פיל וועט דער מענטש צוא ציטערט ווערין בשעת ער וועט קומען צוא דיא פרשה פון גאלין א באָרד אונ ער וייסט בייא זיך אז נים איין מאל האט ער עובר גיוועןאויף דעם נאר וויא פיהל צענדליגע מאלין האט ער עובר גיוועין במזיד אונ מיא וועט אים אויף דעם פרעגין וועט ער תיכף אנשווייגין ווערין וועט מען אוים רופין נאך עדות וועלען קומען אלע מקטרגים וואס זענען באשאפען גיווארען דורך דעם עון אן גיטאן אין שווארצין דער וועט זאגען איך בין באשאפען גיווארין אין יענעם טאג בשעת ער האט עובר גיוועין אין יענעם ארט אונ דער וועט זאגען אין דעם טאג אונ אלע וועלען בעטען אויף אים מיא זאל זאגען וואס קומט איהם דער פאר וויא ביטער וועט איהם יענצמאלט זיין. גם דארף א מענטש גידענקען אז פון איטליכם עבירה וואס דער מענטש טוהט חוץ וואס ער איז זיך נוהם צרות מאכט ער א גרוסין פגם אין דיא אייבערשטע עולמות אונ מיד קענין גאר נים כשער זיין דיא גרויסקייט פון דעם פגם וואס דער מענטש מאכט דורך זיינע שלעכטע מעשים ווארום אזוי האט דער אייבערשטער אפ גישטעלט אז אלע עולמות אויבין זאלען זיך אלע פירין דורך דעם מענטשינס מעשים וויא ער איז מקיים דיא מצות פון דער תורה היינט וויא פיהל וועט דעם מענטשין פאר דריסין אז ער וועט אליין זעהן אז דורך דיא קלייניגע הנאה וואס ער האט גיהאט דורך דיא עבירה האט ער אן גימאכט אויבין אזוי איין גרויסין פגם. ועל כן איז דער מענטש וועס האט א שטיקילע בעת דארף ער וייסער

אלהים עשה את האדם וע"ב יירא ויפחד איש אשר לב לו לעון החמור והמר הזה ואם חטא ימהר לשוב ואל יסתכל על חבריו הפתיים אשר יצרם גבר על שכלם. וכדי להלהיב לב הקורא אעתיק מה שמצאתי בקיצור של"ה בשם ספר יין המשומר על פסוק ולא תשחית את פאת זקנך וז"ל כתב הר"ר זלמן בן הר"ר יהודא החסיד ז"ל אמר לי אבא מורי החסיד שבימיו היה מעשה בעשיר בשפייאר שהיה מגלח זקנו בתער והית אבא מורי בא ומוחה בו ולא השגיח על דבריו כי אמר העשיר אסטנים אני ואיני יכול לסבול הזקן אמר לו אבא מורי ידוע תדע כי מרה יהיה אחריתך כי לאחר מותך יבאו מלאכי חבלה הדומין לפרות ויהיו דורסים על פאת זקנך כי זהו עונש של המשחיתים פאת זקנם ותדע שכן הוא רמוז בתורה לא תקיפו "פאת "ראשכם "ולא "תשחית ר"ת פרות וכשנפטר אותו העשיר היו יושבין אצלו כל הגדולים שבשפייאר ואבא מורי היה שם והיה כותב שם אחד וזרק על אותו עשיר המת ותיכף קם על רגליו וכל היושבים שם ברחו מפניו מחמת הפחד והתחיל אותו המת למרוט את ראשו ותולש בשערותיו אמר לו אבא מורי מה לך א"ל אוי לי שלא שמעתי לך א"ל הגידה נא לי מה נעשה לנשמתך א"ל כשיצאה נשמתי בא מלאך חבלה ודומה לפרה גדולה והביא כלי אחד מלא זפת וגפרית ומלח וקבל נשמתי והגיחה לתוכו ולא היתה יכולה לצאת משם ובא מלאך אחד מב"ד של מעלה ונטל מאתו אותו הכלי עם נשמתי בתוכו והעלה אותי לפני ב"ד הגדול של יוצר נשמות ואז יצאה ב"ק מפי הב"ד ואמר לי קרית ושנית אמרתי לו קריתי ושניתי מיד צוה להביא חומש וא"ל קרא בו מיד ומיד כשפתחתי הספר מצאתי כתוב ולא תשחית את פאת זקנך ולא ידעתי מה להשיב מיד שמעתי קול אחד שהיה מכריז תנו נשמתו להביאה במדרגת התחתונה של גיהנם יצתה בת קול ואמר המתינו לו יהודה בני צריך שאלה אחת לשאול ממנו ועתה והוא

ציטערין פאר דעם ביטערין עון און אויב ער האט געזינדיגט זאל ער זעהן גיכער תשובה צו מאכן און ניט קוקן אויף זיינע חברים די נארין וואס ביי זיי האט שוין דער יצה"ר גינומען אשטאנציע. און כדי אלע זאלין זעהן ווי גרויס דער עון פון גאלין א בארד איז וועלען מיר מעתיק זיין וואס ווערט געבראכט אין ספר קיצור של"ה פון דעם ספר יין המשומר א מעשה גורא בשם הר"ר זלמן מיר האט גיזאגט אבא מורי (החסיד) [illegible] פון הר"ר יהודא החסיד) אין זיין צייט איז געווען איין עושר אין שטאט שפייער וואס ער פלעגט גאלין די בארד מיט א גאל מעסער און מיין פאטער האט אים גיווארנט און ער האט ניט גיהערט ער האט גיזאגט איך בין זייער איידיל איך קען ניט ליידען קיין בארד האט מיין פאטער גיענטפערט דו זאלסט וויסן אז דיין סוף וועט זיין ביטער ווארום נאך דיין טויט וועלען קומען שדים אין דעם דמות פון פרות און זיי וועלען טרעטין אויף דעם ארט פון בארד און דאס איז מרומז אין די הייליגע תורה אין פסוק לא תקיפו פ"את ר"אשכם ו"לא ת"שחית ר"ת פרות. און בשעה עס איז גישטארבין דער נגיד זענען לעבין אים גיוועזן אלע חשובים פון שטאט און מיין פאטער רבינו יהודא איז דארטין אויך גיוועזן האט מיין פ[...]ער אויף גישריבין איין הייליגן שם און האט ארויף גילייגט אויף דעם גישטארבענעם עושר האט ער זיך תיכף אויף גישטעלט און אלע מענטשין פון דארטען זענען זייער דער שראקין גיווארן פון גרויס פחד ואימה און דער מת האט אהן גיהויבען צו רייסין די האר פון קאפ פרעגט איהם מיין פאטער וואס איז דיר גיווארין זאגט ער אוי ווביי איז צו מיר ווס איך האב דיר ניט גיפאלגט פרעגט אים דר פאטער וואס איז גיווארין צו דיין נשמה ענטפערט ער בשעת עס איז ארויס מיין נשמה איז גיקומען א מלאך חבלה בדמות פון א גרויסע פרה און האט גיבראכט א כלי פול מיט שוועבול און פעך און זאלץ און האט גינומען מיין נשמה און האט אריין גיווארפין אין דער כלי און איך האב ניט גיקענט ארויס גיין פון דארטין נאך דעם איז גיקומען א מלאך פון ב"ד של מעלה און האט צו גינומען פון איהם די כלי מיט מיין נשמה וואס זיא איז דארטען גילעגין און האט דאס ארויף גיבראכט פארין ב"ד הגדול פון דעם באשעפער און עס איז ארויס א בת קול און האט מיר גיפרעגט צו האסט דוא גילערינט מקרא משנה האב איך גיענטפערט איך האב גילערינט האט מען באלד גיהייסין ברענגין א חומש און האט מיר גיזאגט לייען וואס עס שטייט אין איהם און ווי איך האב גיעפינט האב איך ערשט גיטראפען דעם פסוק ולא תשחית את פאת זקנך בין איך אין שטאנען גיווארין און ניט גיוויסט וואס צו ענטפערין נאך דעם הער איך איין קול וואס רופט אויס גיבט די נשמה אין די מדרגה התחתונה פון גיהנם בתוך בגו

הוא ביקש רחמים על נשמתו שידבר עמו לכן לא תרד נפשו שאולה (ר"ל הב"ק אמר כל זה איך שר' יהודה החסיד מבקש רחמים על נשמתו) הביטו נא אחי ורעי כמה גדול עונש המגלח שער זקנו בתער השם ישמרנו עכ"ל:

פ"א בו יבואר גודל השכר של השומר עצמו מעון זה.

הנה עד כה בארנו גודל העון של השחתת פאת הראש והזקן ועתה נבאר גודל השכר של השומר עצמו מזה העון. הנה ידוע מה שאמר הגמרא ישב אדם ולא עבר עברה נותנין לו שכר כעושה מצוה והוא שבא דבר עברה לידו וכובש את יצרו ואינו עובר עליה ואף כאן בענינו מי שמתחזק על נפשו שלא לעבור על האיסור הזה שחייב עליו ה' פעמים ל"ט מלקיות חושבין לו בכל יום כאלו מקיים חמש מצות בפועל ואם נמשך כן שנה אחת או שנתים יתרבה לו כמה מאות מצות ע"י שמירה מעון זה בלבד וביותר מזה כשנתגדל זקנו והוא שומר עצמו מליגע בו והוא בין אנשים שאינם מבידים את אמיתת הדבר כאשר הוא ונגרע בעיניהם עבור זה וממילא הוא סובל עלבון עבור מצות הש"י כמה יגדל שכרו עבור זה לע"ל וכמה יתגדל בכודו שם לנצח וכמאמר הכתוב כי מכבדי אכבד וגו' ובלי ספק שהקב"ה מתפאר בו למעלה וכמו שאחז"ל על שלשה הקב"ה מעיד ואחד מהן על רווק הדר בעיר ואינו חוטא ומה שאמר הדר בעיר משום דשם מצוי הרבה עניני פריצות שגורם לאדם עי"ז לחטוא בעריות וכובש את יצרו ואף כאן בענינו כשהוא רואה הרבה והרבה מחבריו שכולם מגלחים זקנם ולועגים עליו על שאינו עושה כמעשיהם והוא מתחזק ועומד על נפשו לכבוד הש"י שלא לשמוע לדבריהם בודאי איש כזה הוא לאות ותפארת למעלה וגם מתקדש על ידו שם שמים למטה. ודע עוד דאיתא בספרים דכשהאדם מרגיל עצמו באיזה עברה ועי"ז כשאחרים רואין מקילין נ"ב באותו העון הוא נתפס ג"כ עליהם

ולהיפך

איז ארויס ווייטער א בת קול און זאגט האלט אויף איצט מיין זון יהודא (דאס איז הר"ר יהודא הנ"ל) בארף בייא אים פרעגין א שאלה און ער האט גיבעטין רחמים אויף זיין נשמה מען זאל דער וועיל אויף האלטין ער בארף מיט אים ריידין. איצטער קען מען דער פון פ"ר שטיין וויא גרויס דער עונש איז דער וואס גאלד דיא בארד השם ישמרנו:

פרק יא ביז איצט האבין מיר ארום גירעט פון דיא גרויסקייט פון דעם עון דער וואס איז עובר אויף דעם איסור פון גאלין דיא בארד און איצט וועלען מיר ארום ריידין וויא גרויס דער שכר איז פון דעם וואס היט זיך פון דעם עון. דם איז דאך באוואסט וואס דיא גמרא זאגט ישב אדם ולא עבר עברה וכו' דער טייטש איז אז א מענטש זיצט און טוהט ניט קיין עברה גיט מען אים שכר וויא ער טוהט א מצוה נאר ווען אז עס קומט דיא עברה אים צוא דיא האנט און ער האט איין גיהאלטין דעם יצה"ר און ער האט ניט גיטאן קיין עברה און דאס זעלבע איז אין אונזער ענין ווער עס שטארקט זיך ניט עובר זיין אויף דעם איסור וואס סיא איז אויף אים חייב פינף מאל מלקות רעכינט מען איהם וויא ער איז מקיים פינף מצות בידים און אויב עס ציהט זיך אזוי א יאר אדער צוויא ווערט איהם צוא קומען וויא פיהל הונדערט מצות דורך דעם וואס ער היט זיך פון דעם עון, און כל שכן אז דיא בארד זיינע ווערט גרויס און ער היט זיך איהר ניט צוא טשעפען און ער וואוינט צוא צווישען מענטשין וואס פאר שטייען ניט דעם אמת און דער פר איז ער בייא זיי גיפאלין וואס ער טוהט ניט ווי זיי טוען און ממילא לייט ער דאך בזיון פאר דיא מצות פון השי"י וויא גרויס וועט זיין דר פאר זיין שכר לע"ל און וויא גרויס וועט זיין דער פאר זיין כבוד אויף אייביג וויא עס שטייט אין פסוק דער אייבערשטער זאגט ווער עס גיט מיר כבוד וועל איך אים געבין כבוד און בלי ספק אז הקב"ה איז זיך מיט איהם מתפאר אויבין הימל וויא דיא גמרא זאגט אויף דרייען זאגט דער אייבערשטער עדות און איינער פון דיא דרייא איז א יונגער מאן וואס ער וואהנט אין א שטאט און האלט איין דעם יצה"ר פון צו טאן איין עברה דאס זעלבע איז אונזער ענין אויך אז ער זעהט אפולע פון זיינע חברים אלע גאלין דיא בערד און לאכין פון איהם וואס ער גאלט ניט און ער האלט זיך איין לכבוד הש"י אזוי א מענטש איז לתפארת אויבין הימל און דורך אים ווערט גיהיילינט דעם אייבערשטינס נאמען אויף דער וועלט. נם בארף מען וויסין אין ספרים שטייט אז א מענטש גיוויינט זיך איין ח"ו אין א עברה און דורך דעם זעהן אנדערע מענטשין און לערנען זיך אפ פון אים און פירען זיך אויך וויא ער

ווערט

ולהיפך כשהאדם מתחזק באיזה מצוה ואחרים לומדין ממעשיו ומתנהגין ג"כ כמותו הוא מקבל שכר ג"כ עליהם ולפ"ז ג"כ בעניננו כשהאדם דר במקום שנתפרץ האיסור והוא כובש את יצרו שלא לנהוג כמותם ועי"ז נמצאים עוד כמה אנשים שמתנהגין ג"כ כמותו לבד שיקבל שכר עבור עצמו. וכנ"ל עוד יקבל שכר עבור כל אחד ואחד מהם. כלל הענין היוצא מכל דברי הקונטרס הזה בחינה על האדם אם יש בו יראת שמים בין להשתדך עמו או לענין שארי דברים הוא הזקן דהיינו אם הוא דר במקום שנתפרץ איסור השחתת פאת הזקן אצל אנשים שכמותו והוא כובש יצרו ואינו עושה כמעשיהם הוא בחינה נאמנה על האיש הזה שנאמן הוא לה' [ולא תשחית את פאת זקנך גמטריא עם הכולל ו'ה'ו'א' מ'י'מ'ן' ע'ל' ה'א'י'ש' ש'י'ש' ב'ו' י'ר'א'ת' ש'מ'י'ם'] ונאמר אשרי האיש ירא ה' במצותיו חפץ מאד וגו' ור"ל אימתי נקרא ירא ה' אם במצותיו חפץ מאד לקיימם:

פי"ב בענין איסור הספר שמגלח הזקן.

הנה ידוע שעון זה נעשה ברוב ע"פ שנים הייגו שהולך לספר שיגלח לו את זקנו ופאת ראשו והמקיף פאת הראש או המשחית פאת הזקן של חבירו עובר בכל הלאוין כמו הניקף שהתורה חייבתו לשניהם כמבואר בגמרא ופוסקים [מכות דף כ' וברא"ש שם בשם התוספתא אחד המשחית ואחד הנשחת] וע"כ מאד מאד יש לתמוה על הספר שפועל בנפשו בעד איזה גרגירי כסף לעבור על חמשה או שבעה לאוין בפ"א דאם מגלח פאת הזקן לבד עובר בחמשה לאוין ואם מגלח גם פאת הראש עובר עוד בשני לאוין כמבואר בפוסקים. ומי שדרכו בכך שבאים אליו אנשים כאלה לאחדים ומרויח מכל אחד כאלה מתקבץ אצלו בשבוע אחד לאוין למאות ואם מתנהג באופן זה שנה תמימה אפילו רק שנה אחת יכול להתקבץ אצלו כמה אלפים לאוין דאורייתא. אוי ואבוי לנפשו שמפקיר עצמו להקרא בשם רשע ולרדת לבאר שחת ולהתייסר על כל לאו ולאו בשביל איזה גרגירי כסף ואיתא בספרים שכל יסורי איוב כל ימיו אינם שקולים נגד שעה קלה בגיהנם והוא מפקיר נפשו בעד הנאה קלה ליסורים קשים ומרים עד אין ערך ועד אין שיעור הנמצא פתיות כזו בעולם.

ואמרתי

ווערט ער געשטראפט פאר זיי אויך און פאר קערט אויך אז א מענטש שטארקט זיך אין א מצוה און אנדערע לערנען זיך אפ פון איהם און טוען אויך דיא מצוה נעמט ער שכר פאר זיי אויך. אזוי איז ביי אונזער ענין אויך אז א מענטש וואהנט וואו דער איסור איז אויף געבראכען געווארען און ער האלט איין דעם יצה"ר זיך ניט פירין ווי זיי און דורך דעם געפינט זיך כמה מענטשין וואס פירין זיך אויך ווי ער איז לבד וואס ער וועט האבען שכר פאר זיך וועט ער נאך נעמען שכר פאר אלע מענטשין. דער כלל איז פון דעם גאנצען קונטרס וואס מיר האבען געשריבען, א פראבע אויף א מענטשין צוא האט ער אין זיך יראת שמים סיי צו נעמען א שידוך מיט איהם אדער אנדערע זאכען איז א בארד דהיינו אויב ער וואהנט אין איין ארט וואס ביי אלע וואס זיין גלייכען איז דאס הפקר און ער האלט איין דעם יצה"ר און טוהט ניט וויא זיי איז דאס א ריכטיגע פראבע אויף דעם מענטשין אז ער איז א נאמן צוא גאט ב"ה. אין פסוק שטייט וואל איז דעם מענטשין וואס האט מורא פאר גאט אבער ווען איז זיין מדרגה גרויס אז ער וויל דעם אייבערשטינס מצות מקיים זיין:

פרק יב דאס איז דאך באוואוסט אז דיא עבירה ווערט דאס רוב געטאהן דורך צווייען דהיינו ער גייט צוא א גאלער ער זאל איהם אפ גאלין. און דער וואס גאלט אפ דעם אנדערין די בארד אדער די פיאות געבענ ער איהם ארום אין גאנצען איז ער אויך עובר אין אלע לאוין אקוראט וויא דער מענטש וואס מיא האט איהם אפ געגאלט וואריום דיא תורה האט מחייב געווען ביידען. על כן איז א גרויס וואונדער אויף גאלער וואס ער פועלט ביי זיך פאר עטליכע קאפיקעס עובר זיין אויף פינף לאוין (און אויב דיא פיאות אויך איז זיבין לאוין) און אויב זיין שטייגער איז אז עס קומען צוא איהם כמה מענטשין קען זיך אויף קלייבין אין איין וואך הונדערט לאוין און אויב ער פירט זיך אזוי א גאנץ יאר אפילו איין יאר קען אויף געקליבין ווערין וויפיל טויזענד לאוין. אוי ואבוי איז צוא איהם ער איז מפקיר זיין נפש מיא זאל איהם רופין רשע און ליידין גיהנם פאר איטליכם לאו באזונדער איבער איניגע קאפיקעס. אין ספרים שטייט אז אלע יסורים פון איוב אז אפילו א מענטש זאל ליידין דעם גאנצען לעבין איז ניט גיוואצע אנטקעגין א בייסיל גיהנם. ציא געפינט זיך אזוי א שטות אין דער וועלט אז איבער א קליינע הנאה

זאל

ואמרתי שראשי הסבות להמקיף הם הם הסיבות של הניקף דהיינו חסרון ידיעה והפקר אשר גורמים להניקף עצמו כן גורמים גם להמקיף והיינו שאינו יודע בגודל העון ושהוא עובר בחמשה לאוין על כל פעם ופעם ונקרא ע"ז בשם רשע ופסול לעדות ולשבועה ואינו מתבונן בהכנת הגיהנם אשר הוא מכין לעצמו. ואף אם הוא רואה שגם חבריו מפקירין הדבר הזה מאי נ"מ לו הלא ביסורי חביריו שיקבלו עונש מרה לא יוטב לו כלל ויתבונן הכל במה שעוררנו בפרקים של חסרון ידיעה והפקר. והנה אצלו יתוסף עוד סיבה אחת של פרנסה שמפתהו יצרו שבאם לא יעשה כן יחסר לו פרנסתו להחיות נפשות ביתו בשלא יבואו לגלח אצלו אבל באמת אין זו טענה כלל מכמה טעמים. א) ישער בנפשו אלו הביא אחד אצלו דבר גנוב מאוצר המלוכה שהיה אפשר לו להרויח כמה מאות רו"כ בפ"א ורואה שהשוטרים הולכין ומחפשין בכל בית ובית וכבר הם קרובים אל ביתו האם היה רוצה לקנותו הלא צא צא יאמר להגנב ואף אם אשתו תתחנן לו ותפציר שיקנה כי בזה ימצא הרוחה לביתו הלא יאמר לה הלא תראה כי השוטרים יבואו מהר לביתי והאם תרצי שאפר חוק המלך ולהכלא בבית האסורין ולהענש בעונש קשים ומרים עבור בני אינני מחויב בדבר כן בענין הזה אם תתבונן בדבר כי כל מעשה בני אדם יכתב ויחתם וכמו שכתוב וביד כל אדם יחתום ויבוא במשפט על הכל וכמו שכתוב כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם וגו' ובבל פעם ופעם הוא מכין לעצמו עונש קשה ומרה לע"ל כי מכל לאו ולאו נברא מלאך משחית שעתיד להפרע ממנו כמו שאמר התנא העושה עברה אחת קונה לו קטיגור אחד האם בדאי לנפשו להתיר לעשות זאת להביא על עצמו רעה גדולה בזאת בשביל בניו שהעונש הוא גדול אלפי אלפים יותר

זאל מען זיך מפקיר זיין צו ליידין יסורים קשים ומרים וואס מיא קען גאר אזוי פיל ניט אויס שרייבין נאר אז מיר וועלען וויסין וואס בעגעגט אים דער צוא איז דער צו פאראנגען דייא סיבות דאס ערשטע איז ער ווייס ניט דיא גרויסקייט פון דעם עון אז ער איז עובר אויף פינף לאוין אונ ער האט אויף זיך אנאמען רשע דער פאר אונ ער איז פסול לעדות ולשבועה אונ ער באטראכט ניט וואס פאר א גרויסין גיהנם ער גרייט אויף זיך צו דער מיט. דאס אנדערע איז ער זעהט אז דאס איז בייא זיינע חברים הפקר אבער דאס איז אויך א טעות וואס איז אים דיא פעסטיגקייט אז עס איז פאראן נאך רשעים וועלען אלע ליידען דער גיהנם וועט קלענער פאר אלעמען. מיר האבען אויבען אפילע אויף גיוויזן אז דס איז גאר קיין טענות ניט. גיב אכטונג דארטין. דאס דריטע סיבה איז דיא סיבה פון פרנסה דער יצר הרע רעט אים איין אויב ער וועט דאס ניט טאן וועט אים פעלין פרנסה צוא מחיה זיין דיא הויז גיזינד אבער באמת איז דאס גאר קיין טענה ניט איבער במה טעמים. זאל ער זיך פאר שטעלין וויא וואלט גיוועזן אז איינער וואלט אים ברענגען א גיגאנבעטע זאך פון א הויכין ארט וואס ער וואלט קענען דער פון פאר דינען כמה מאות רו"כ אונ ער זעהט ווי דיא שוטרים גייען אונ זוכען אין איטליכם שטוב אונ זיי זענען שוין נאהנט לעבין זיין שטוב (אפילו ער וואלט ניט וויסין דעם דין אז מיא טאר דאס ניט קויפין אויף אלע אופנים) ציא וואלט ער דאס וועלען קויפין ער וואלט דאך תיכף דעם גנב דורך גיטריבען אונ אפילו אז דיא וייב וואלט צוא אים צוא שטיין אז ער זאל דאס קויפין ווארום דער מיט וועט ער ווערין גליקליך עס וועט זיין גוט פאר קינדס קינדער וואלט ער דאך איר ענטפערין דוא זעהסט דאך אז דיא שוטרים וועלען באלד קומען צוא מיר אויך דוא ווילסט אז איך זאל פאר שטערין דעם חוק פון מלך אונ צוא זיצן אין דיא ביטערע טורמע אונ האבען גרויסע יסורים איך בין דאס ניט מחויב צוא טאן אליין צוא ליידין דיא ביטערע יסורים כדי דיא קינדער זאל זיין גוט. אזוי איז אין דעם ענין אויך אז מיא זאל זיך גוט מתבונן זיין. אלע מעשים פון מענטשין ווערין פאר שריבין אויבין ווי עס שטייט אין פסוק וביד כל אדם יחתום דאס הייסט וויא דיא נשמה גייט ארויף אלע נאכט אויבין איז זיא אליין מודה אויף אלע פעולות וואס זיא האט גיטאהן בייא טאג. אונ נאך דעם וועט דער אייבערשטער ברענגען במשפט אויף אלץ וויא עס שטייט אין פסוק (קהלת יא) אונ איטליכם מאל באזונדער גרייט ער זיך אהן אין עונש א גרויסין ווארום פון איטליכם לאו ווערט באשאפען א מלאך המשחית וואס ער איז אנגיברייט גיצאלט צוא נעמען פון אים וויא דער תנא זאגט אין פרק דער וואס טוהט איין עברה קויפט ער זיך איין א מקטרג אויף זיך. היינט לאמיר בארעכענין ציא איז כדאי דעם מענטשין זיך צוא פאוואלין ברענגין אויף

זיך

יותר מעונש שיקבל משוטרים הנ"ל ולא הותר לאדם חלילה שום איסור קטן בשביל מזונות בניו וכ"ש עון חמור כזה. וידוע מה שנפסק ביו"ד שמחוייב כל איש ישראל לתת כל אשר לו ולא לעבור על איסור תורה וע"ז אנו מקבלין בק"ש ואהבת את ה' אלהיך וגו' ובכל מאודך ואף שעי"ז ישאר עני ואביון בלי מזון ומחיה הוא וב"ב בכל זה מחוייב הוא לתת כל אשר לו וכ"ש שלא הותר לו להרויח מהאיסור גופא. ב) גם עצם הענין שאומר שנוגע לו זה לפרנסה הוא חסרון באמונת השגחה דידוע דהקב"ה זן ומפרנס לכל העולם כולו ומזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה והקב"ה הלא לא קצב פרנסתו בדרך איסור רק בדרך היתר ורק הוא בעצמו מחליף אותו לאיסור. ואם יראה על חבריו שאמגם יתוסף פרנסתם עבור זה ידע כי השפעת זו איננה מהשפעת אלהים ורק ממקום אחר יהלך והוא מחליף בזה עולם עומד בעולם עובר ועתידין ליתן הדין על כל פעם ופעם והכסף ג"ב לא ישאר אצלם כי יאבד לבסוף בענין רע ע"י מחלות או שאר סיבות כי אנשים כאלו בודאי נחלש אצלם אמונה בשכר ועונש ותושבין שהוא עולם של הפקר ומה שיוכל להכניס בידו הוא שלו וכבר אמר הנביא צפניה (קאפיטל א) ופקדתי על האנשים הקופאים על שמריהם האומרים בלבבם לא ייטיב ה' ולא ירע והיה חילם למשסה ובתיהם לשממה וגו' והנה אחז"ל גדול המחטיא את חבירו יותר מן ההורגו שההורגו מעבירו רק מן העוה"ז והמחטיאו מטרידו מן עוה"ב ובזה גמי המגלחים הלא מחטיאים את הרבים שאלו לא נמצאו מגלחים היה נחסר האיסור מכמה אנשים וע"כ יראה ויתבונן מי שפושט ידו לגלח מה הוא עושה וידע האדם שאיסור זה של גילוח שנעשה ע"י שניהם יחד המגלח והמגולח לע"ל יענשו ג"כ שניהם ביחד המגלח והמגולח וכמו דאיתא כעין זה בתנא
דבי

זיך אזוי פיל צרות פון קינדערס וועגן וואס דער עונש אין טויזענטער מאלען גרעסער פאר דעם עונש וואס ער וואלט האבען פון די שוטרים. עס איז חלילה ניט מותר געווארען קיין שום איסור פון קינדערס וועגן כל שכן טאהן אזוי א הארבען איסור פון פינף לאוין. עס איז דאך באוואוסט וואס עס איז צו געפסקנט אין דין אז מיא איז מחויב אוועק געבען וואס מיא האט אונ ניט עובר זיין אויף א לאו פון דער תורה אונ אויף דרויף זאגען מיר אלע טאג אין ק"ש ואהבת את ה' אלהיך וגו' ובכל מאדך איז דר מיין א יוד דארף וואלט האבען דעם רבש"ע מיט גאר זיינע געלט דהיינו אפילו אז מיא זאל אים געבען ער זאל עובר זיין אויף א לאו אדער ער זאל אוועק געבען וואס ער האט איז ער מחויב אוועק צו געבען אונ ניט עובר זיין כל שכן דא מיא גייט דאך אים ניט. גם דער עצם ענין וואס ער זאגט אז עס איז אים דאס נוגע אין פרנסה איז דאס א סימן אז אים פעלט אין אמונה פון השגחה דאס איז דאך באוואוסט וואס עס שטייט אין דר תורה אז הקב"ה איז דער משגיח פון דער וועלט אונ ער שפייזט די גאנצע וועלט אונ די גמרא זאגט אז דעם מענטשענס מזונות איז אן גיבעטמעט פון ראש השנה ביז ראש השנה אונ דער אייבערשטער האט בודאי ניט אהן גיבעטמעט די פרנסה זאל גיין דורך איסורים נאר כשרע פרנסה נאר ער אליין בייט דאס אום אויף טרפה פרנסה. אונ אפילו אויב ער זעהט אויף זיינע חברים אז זייא האבען דורך דיא נאלעריא גרויס פרנסה דארף מען וויסען אז דיא השפעה איז ניט פון דעם אייבערשטען דאס גייט נאר פון א מקום טומאה אונ דער סוף וועט זיין אז דיא געלט וועט בייא זיי ניט בלייבען עס וועט כלה ווערין דורך מחלות אדער אנדערע סיבות ווארום דיא סארטין מענטשין איז בייא זייא דער כח אמונה נייער שלאף זיי באלט זיך אז עס איז א הפקר וועלט אונ עס ער כאפט אין האנט דאס איז זיינע אונ אויף זיי זאגט דער נביא צפניה (קאפיטל ג) דער אייבערשטער זאגט איך וועל זיך ארום זעהן אויף דיעניגע וואס זאגען אז דער אייבערשטער גיט ניט אכטונג אויף דער וועלט אונ דיא טובות אונ רעות איז ניט פון אים דער פאר וועט אוועק גיין זייער קרעפט צו דיא רויבער אונ זייערע הייזער וועט ווערין וויסט. אונ דהיינו דעם זאגען זייא אנגיבריוט צוא געבען דין וחשבון אויף איטליכם מאהל. דיא גמרא זאגט דער וואס מאכט זינדיגען איין מענטשין איז ערגער וויא ער הארגעט איהם ווארום יענער פירט איהם איבער מער ניט פון דיא וועלט אונ דער וואס מאכט זינדיגען פירט אים איבער פון בידע וועלטין היינט דא אויך דיא גאלער דיא פערד זענען דאך מחטיא רבים ווארום אז עס וואלט זיך ניט געפינען קיין גאלער וואלט פעלין דיא עבירה פון אפולע מענטשען ניט אלע קענען זיך אליין גאלין. א מענטש דארף וויסין אז דיא עבירה פון גאלין וויא באלד דם ווערט געטאן דורך צוויען איז לעתיד לבוא
וועלן

רבי אליהו זוטא פי"ז וז"ל אמר רבי יוחנן בן זכאי פ"א הייתי מהלך בדרך ומצאתי אדם אחד שהיה מלקט עצים ודברתי עמו ולא החזיר לי דבר ואח"כ היה בא אלי ואמר לי רבי מת אני ולא חי ואמרתי לו אם מת אתה עצים הללו למה לך ואמר לי רבי האזין לי מה שאומר דבר אחד כשהייתי חי אני וחבירי היינו עוסקים בעבירה בפלטרין שלי וכשבאנו לכאן גזרו עלינו גזר דין של שריפה כשאני מלקט עצים שורפין את חבירי וכשהוא מלקט עצים אז שורפין אותי ע"ש. ג) והנה עבירה גוררת עבירה ששערוריה גדולה שמענו מה שמצוי אצל הספרים שלא די לו ליצה"ר שמכניסו בעון של הקפת הראש והזקן עוד הוא מכשילן להמגלח והמגולח בעון סקילה שקובעין מעשיהן בערב שבת עם חשיכה אוי ואבוי לאנשים כאלו שמפקירין בשאט נפש עון של חילול שבת ששקולה כנגד כל התורה וכתוב מפורש מחלליה מות יומת וסוף של האיש הזה שלא ימות מיתת עצמו וכמו שאחז"ל דדין ד' מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו. וידוע ששבת אות היא שנתן הקב"ה בינו ובין בני ישראל וסורה על הש"י שברא עולמו בששת ימים וביום השביעי שבת ממלאכתו והמחללו במזיד הוא בכופר בעקרי אמונה והמחלל אותו בפרהסיא עשאוהו בעכו"ם לכל התורה כולה וכ"ז ממשיבין על עצמן בשביל הנאה קלה בעולם הזה זה בשביל ליפות עצמו וזה בשביל איזה גרגירי כסף. ועל כן השומר נפשו ירחק מאנשים אלו כבורח מן האש. ד) ועתה נדבר מעט מגודל שכרו לעוה"ב אם יכבוש את יצרו מלעבור על העון הזה. ראשון לכל צריך לידע כי בהמנעו מהעון הזה לבד שמסיר מנפשו רעה גדולה עוד זוכה בזה זכות גדול לעוה"ב כי בעד כל פעם ופעם של השחתת זקן שהיה אפשר לבוא לידו ולעבור על חמשה לאוין יחשב לו כאלו קיים חמשה מצות וכמו שכתבנו לעיל בפי"א ובאיש

זה

וועלען גישטראפט ווערין אויך ביידע אין איינעמען. אונ אויף דעם אופן געפינט זיך אין תנא דבי אליהו מיר האבען דאס בעטייטש גיוועהן אין נדחי ישראל פרק כא גיב דארטען אכטונג. גם דארפען מיר וויסן וויא איין עבירה שלעפט די אנדערע עבירה עס איז גיווארען מצוי ביי די גאלערס אז דעם יצר הרע איז ניט גינוג וואס ער ברענגט אריין דעם מענטשין אין די עבירה פון גאלין א בארד וועהט ער נאך אים אריין צו ברענגען אין אמיפין גרוב וואס ער זאל ניט קענען קיין מאהל ארויס גיין דהיינו אין דיא עבירה פון חילול שבת ווס דער פר קומט דעם מענטשען סקילה ווארום זיי גאלין פרייטיג פאר נאכט אונ זייא ציהען אריין אין שבת. וויא איז צוא זייא זענען דאך מפקיר בכוון דעם שבת ווס דס איז גיוואגין ווי דיא גאנצע תורה אונ עס שטייט בפירוש אין דער תורה מחלליה מות יומת איז דער טייטש דער וואס פאר שוועכט דעם שבת קומט איהם מיתה דער סוף פון דעם מענטשין וועט זיין ער וועט ניט שטארבען מיט זיין אייגענעם טויט וואו ער וועט גיין וועט זיך מאכען א שרפה וועט ער שפרינגען דורך א פענצטער אויף דער ערד וועט ער גיהרגית ווערין אדער ער וועט אראפ פאלין פון א דאך דאס איז אלץ א מין סקילה. דער ווס ברעכט שבת נעמט זיך ארויס פון כלל ווארום עס שטייט דאך בפירוש אין דער תורה אז שבת איז דער צייכן עס הקב"ה האט גיגעבין צווישן אים אונ צוא ישראל אונ דאס ער האט באשאפען דיא וועלט אין זעקס טעג אונ אין דעם זיבעטין טאג האט ער גירוהט אונ דער וואס איז מחלל שבת במזיד (היינו ער וויסט אז איצטער איז שבת אונ טוהט פארט) איז אקוראט ווי ער לייקנט אין דיא עיקרים פון אמונה. אונ אויב ער טוהט דאס נאך בפרהסיא (היינו עס ווייסן דער פון אפילו אידין) האט ער אדין וויא א נכרי צוא אלע ענינים. את דיא אלע זאכין ציהען זייא אויף זיך ארויף איבער די קליינע הנאה פון דער וועלט דער טייל ער וויל זיך פוצין אונ אנאנדערער איבער עטליכע קאפיקעס ובזל בן דר ווס וויל היטין זיין נפש זאל אנטלויפין פון דיא ענינים וויא איינער אנטלויפט פון פייער. אט איצטער וועלען מיר א ביסיל רידין כמה זיין שכר לעולם הבא אויב ער וועט איין האלטין זיין יצר הרע. דאס ערשטע דארף ער וויסין אז אויב ער איז זיך מונע פון דעם עון איז חוץ וואס ער נעמט אראפ פון זיך דיא גרויסע אומגליקין וואס פאר דעם קומט האט ער נאך דער פר א גרויסין שכר ווארום פאר איטליכם מאהל וואס אים האט זיך גיקענט מאכין א פארדינסט (פון גאלין א בארד) וואלט ער דאך עובר גיוועהן אויף פינף לאוין אונ ער האט איין גיהאלטין דעם יצה"ר אונ טוהט דאס ניט וועט מען אים רעכענען וויא ער איז מקיים פינף מצות וויא מיר האבען אויבין גישריבין פרק יא. אונ ביי אזוי

אמענטשין

זה יוכל להתקבץ ביום אחד מאה מצות כי יהיה יכול לגלח ביום אחד עשרים אנשים ועל כל איש ה' לאוין ובשנה אחת יוכל להתקבץ לו כמה עשיריות אלפים לפי חשבון אנשים שהיה יכול לגלחם. ותחת ריבוי המקטרגים שהיה נברא ע"י לאו זה להשחית נפשו יבואו כיתי הרבה פרקליטים מלאכי זכות אשר ישיש וישמח עליהם. גם כאשר הוא יפרוש מהעון הזה אפשר שימצא מי מחביריו שיפרשו א"ע ג"כ בראותם מעשיו ויקבל זכות גם מהם (כמו שמצינו בב"ק דף צ"ב מי גרם לראובן שיודה יהודה שמע ה' קול יהודה ע"ש) וגם אז יוכל לבוא בדברים עם רעיו שיפרשו ג"כ ובודאי יעזרהו ה' שיתקבלו דבריו ואז יהיה גם ממזכי הרבים וכבר נאמר בכתוב ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. גם ידע כי אפשר שיגיע לו מתחלה הדבר בקושי שיראה לו שעומד בלי פרנסה ובדוחק גדול מ"מ בכל זה אל יתרפה וידע כי הוא לו לנסיון שמנסין אותו מן השמים בזה הענין ויתחזק בבטחונו בה' אשר בודאי יעזרהו לבסוף וכל מה שסבל צער ויגון עבור קיום מצות ה' כן יגדל שכרו לע"ל בכפלי כפלים כמו שאמרו באבות דר' נתן כי מצוה שיגיע לאדם פ"א בצער נחשב יותר ממאה פעמים שלא בצער:

א מענטשן קען אויף גיקליבן ווערין אין איין טאג הונדערט מצות ווארום ער האט דאך גיקענט אפ גאלין אין איין טאג צוואנציג מענטשן אונ אויף יעטליכען וואלט ער דאך עובר גיוועזען פינף לאוין איז דאך דאס הונדערט עבירות ממילא איצט אז ער היט זיך דער פון האט ער הונדערט מצות. אונ אין איין יאר קען אים אויף גיקליבען ווערין כמה צענדליגע טויזנדע מצות נאכין חשבון פון די מענטשן וואס ער האט זיא גיקענט אפ גאלין. איז אז שטאט דעם ריבוי פון די מקטרגים וואס איז באשאפען גיווארין ביי זייגע עבירות וואס זייא ווארטען אויף זייא ווען וועט קומען די צייט אפ צו רעכענען זיך מיט זיי ווי עס שטייט אין דער תורה לפתח חטאת רובץ איז דער טייטש דער מקטרג פון חטא ווארט לעבין פתח הקבר (וכפירש"י שם) זעהער בייא אידם איז באשאפען אזעלע מלאכים וואס וועלין אויף אים זוכין גלע זכותים אונ זיי זיינען זייער אויף צייטיג אונ ער וועט זיך מיט זיי פרייען אזוי אזוי ווי א פאטער פרייד זיך מיט זיינע א גוט קינד. גם אז ער וועט זיך אפ שיידין פון דעם עון וועט זיך אפשר ניפינען עמיצער פון זיינע חברים וועלין זיך אויך אפ שיידין וועט ער מקבל זיין שכר פאר זייא אויך. נאך א זאך ווייא באלד ער אליין וועט נים טאהן דעם עון וועט ער קענען ריידין מיט אנדערע אויך זייא זאלין זיך אויך אפ שיידין אונ זייגע רייד וועט זיין אנגינומען בייא זייא וועט ער זיין אין כלל פון מזכה רבים. איז דער זכות זייער גרויס ווייא עס שטייט אין פסוק ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד איז דער טייטש דער וואס מאכט פרום א רבים וועט ער לייכטין לע"ל ווייא דיא שטערין פון הימל. גם דארף ער וויסען עס קען זיין בשעת ער וועט זיך אין אנהייב בעשלידסען אז ער זאל נים גאלין קיין אידין סאיי אברודר סאיי א גוי דיא באָרד וועט אים אוים ווייזן אז עס פעלט אידם פרנסה פון דעסט וועגין זאל ער זיך נים אפ לאזין אונ זאל וויסען אז מיא פרובט אים פון הימל על כן זאל ער זיך שטארקין אונ האבין א בטחון אויף גאט ב"ה אז ער וועט אים בנבאי העלפין צום סוף. אונ ער דארף וויסען אז וואס ער ליידט מער פון די מצות הש"י וועט זיין דער פאר זיין שכר גרויס בכפלי כפלים לעתיד לבוא ווי עס שטייט אין אבות דר' נתן אז א מצוה ווס זי קומט אן שווער דעקינט זיך דיא מצוה הונדערט מאל אזוי פיל: